

LUNGPOT THAR

Mike Zung Ceu

© 2024 by FBCY

Cabu Suahtu

Calai Committee

FBC Yangon

Cangantu

Mike Zung Ceu

Church Pastor

Falam Baptist Church, Yangon

Contact: 09260379692

mikezceu@gmail.com

Cabu Suahnak

A veikhatnak

Suahzat- Bu 500

August 2024

Canamtu

MBC Offset

Min Ye Kyaw Swa Street, Lanmadaw Tsp.

Yangon.

Computer

Daipar

<u>A SUNG UM THU</u>		BUNG 5	
Lungawi Thu	iii	A Ruangah Umlomi Ngaidamnak	53
Cangantu ih Thuhram thoknak	vii		
		BUNG 6	
BUNG 1		Kan Nun Ah Kan Tonmi "Caan Rei lo Tete Pawl"	65
Thianhlimnak Duhnak Lungput	1		
		BUNG 7	
BUNG 2		Ngaidamnak le Runsuahnak	77
Pathian Ih Nun Thuthup Langter Aw	21		
		BUNG 8	
BUNG 3		Harsatnak Hriamhrei	91
Nun Thianghlim Neihtheinak Thuthup	31		
		BUNG 9	
BUNG 4		Meisa, Baptisma le Thenthekknak	105
Uktu Hlun le Nehnak Nun	41		
		BUNG 10	
		Thlacam Lehnak Tawhfung	121

LUNGAWI THU

Kan Ṭong le kan Calai hmangin Pathian biaktlang thei dingah “Falam Baptist Church, Yangon” cu Oct. 5, 1997 ah hramṭoh thei dingin lam in hruaitu Pathian hmin ka thangṭhat.

Kawhhran sungtel innsang pawl kilkhawi, cawmdawltu dingah Tuukhal ṭha in pek. A fekmi Kawhhran sitheinak dingah Fellowship le Committee pawl din in hna kan ṭuantlang.

Cuih sungah thlatinte Home Cell ah Bible thuzirnak le Calai hnaṭuannak tla thazang tikcu tampi suah in ṭuan reromi a si.

FBCY hramthok ihsin Calai hnaṭuannak khal pehzom in ṭuan cih a si. Vankau Arsi Magazine, Nitin Thlarau Rawl le Vankau Daifim Cazual pawl caan hmantein kan tuahsuak thei rero. Culawng si loin FBCY ih Home Cell thuzirmi pawl cabu ah tuah in suah dingin retcatnak kan nei ih bukhat hnu bukhat kan suah thei vivo.

A hmaisabik ah kum 2014 ih Home Cell Bible Thuzirnak “Mi Kilkhawitu Khristian” (How To Be A Carrying Christian? By Warren W. Wiersbe) cu 2016 ah cabu in kan suah thei. Cun, July 2015 - June 2016 tiang Home Cell ah kan zirni “Pathian Lungtongtu”(A Man After God’s Own Heart by Jim George) cu 2017 ah cabu in siseh, kan suah thei zo. 2024 ah a vei thumnak cabu “Lungput Thar” (The Renewed Mind by Larry Christenson) kan suah thei lala. Pathain hmin kan thangṭhat. Hi cabu hi 2018-2019 FBCY Home Cell thuzirmi a si.

Home Cell Bible zirnak hrangah taimak suah in ca in letsak, in ngansaktu Rev. Mike Zung Ceu (Church Pastor, FBCY) parah simcawkw lo lungawinak kan nei. Miphun le Calai duhdawt sunsaknak thawn caan tampi pekin cabu in tuahsakmi hi Pathian in thluaswah tampi pek hramseh. Rev. Mike Zung Ceu

khal Amah riantu ah Pathian in hmanh sinsin hram seh tin thlaza kan cam sak.

Home Cell tinah Bible in zirhtu kan Pastor pawl zate par khalah lungawinak tampi kan nei. Pathian in a ram hrangah hmangsin hai hram seh. Home Cell thlatin thuzirnak ruangah kan innsang tin in thlarau lam pitlinnak kan ngah cio ti hi kan hmuhtonmi a si.

Hi cabu sungah cun nun thianghlim duhnak lungput kan neih theinak ding, kan nun ih kan langter tulmi Pathian ih nun thuthup le nun thianghlim neih theinak thuthup, kan nun ah kan tonmi caan rei lo tete pawl ah thinsaunak le ruahsannak kan neih theinak ding, timi thu tha le thupi zetzet a tel. A siartu zate hrangah kan nun lam in hmuhtu le kan thlarau nun in thanlentertu ding cabu thazet pakhat a si.

Ca siartu nan zate parah Pathian in thluasuah lo pek cio hramseh.

Bawi Krih ah,

Thawng Biak Par

(Calai Committee Hotu, 2023)

LUNGAWI LANGTERNAK

LUNGPUT THAR
Cabute cu

Pi Ling Shen@ Sui Nei Par,
a fale Salai Obed Lal Lian Mang le
Mai Jewel Lal Lian Par te in
an duhdawtmi,
a fehsungtu an pa,

PU SALAI JOHNNY MANG HLEI THANG

hnighlonak ah in suahsakmi a si.
An nufaza
Bawipa in
mithmuh lo PA ih huham kut in
lamhruai hai sehla,
thluasuah ringring hai hram seh!

(FBCY Calai Cmmmittee)

CANGANTU IH THUHMAIHRUAI

Falam Baptist Church, Yangon cu 1997 October 5 ah din hram a thok ih a thuken cu "Nunnak Tlamtling Pek Dingah" (John 10:10b) ti a si.

Hi thuken cu FBCY in a titheitawk a fehpi vivo. Cumi sungah Home Cell hi a thupi zetmi FBCY hrihrampi pakhat a si. 1998 ihsin FBCY cu Home Cell 2 in hram a thok ih 2024 ahcun Home Cell 24 a nei.

Thlakhat ih zarh neta bik ah Pastor pawl then awin Home Cell tin ah Bible zirhnak kan nei. 2024 ah Home Cell thuzir dingmi cahnah (hand-out copies) 350 tiang a cem theu. A umdan cu thlatinte mi 350 hrawngin Pathian thu kan zirtlang thei, tinak a si.

Home Cell ih kan thuzirmi pawl sungin cabu ih suah dingmi tawkfang kan nei lai. Pathian in caan tha in pek ahcun kan suah vivo thei hrih ding, tiah ruahsannak ka nei.

Hi cabute sungih thuhla hi Covid hlan (2019) ah Home Cell ih kan rak zirmi a si ih Covid ih buaipinak ruangah atu lawngah cabu in kan suah thei.

Hi cabu fate hi "Lungput Thar" hi "Larry Christenson" ih nganmi "The Renewed Mind" kha cabu dangdang ta bet phah in mi zapi theifiang thei dingin nganmi a si.

Hi cabute suak thei dingah thazaang in petu Pathian le FBCY Calai Committee sungtel pawl parah tampi lungawinak ka nei.

Cabu a rak siartu zumtu u le nau nan zate par khalah ka lung a awi. "Pathian ih Lungput Thar a lo neihtertu" le "Thlarau lam thanlennak hrangah a lo bawmtu" si hram seh!

Khrih Lungput neitu nan si cio theinak ding, Bawipa in lo thluasuah hai hramseh! Amen.

Bung 1

THEN KHATNAK

NUN THIANGHLIM

DUHNAK LUNGPUT

Filipi 2: 12

Curuangah, ka duhdawtmi ka rualle uh, nan hnen ka um lai ih ka thu nan thlun ringring vekin le, cuhnak hman in a thupi sawn mi cu, nan hnenih ka um lo caan khalah ka thu nan thlun ding hi a si. Rundamnak famkim nan ngahnak dingah ðihzah le ðhia phahin ðuan rero uh. Ziangahtile amah ih tumtahmi duh dingah le nan tuahsuak dingah Pathian cu nan sungah hna a ðuan a si.

**NUN THIANGHLIM
DUHNAK
LUNGPUT**

Nuncan ziaza siava hlon dingah na zuam dah maw? Na thinlung put rem dingah “Tuihnu cu ka buah nawn lo ding, hihi neta bik siseh” tiah na thinlung taktein thuñtencatnak thawn “Tawksch” na timi kha rinlopi’n na buah sal lala ðheu maw? Ruat ciamciam tahratin “Ka tansan thlang ding” na timi rori tla rinlopi’n thil pakhat khat a ra cang tikah na ruah cia vek thawn linglet in na cangvai pang ðheu maw? Na suupawk rero mi, na dodal rero mi le na ralring taktak mi rori tla na buah deuhdeuh mi ah an cang pang maw?

Khristian Nun hram na thok rero lai ah na ruah cia lo mi thuhla pakhatkhat in a lo buai hnawh tikah cumi in na lung a lo thawhter lohli sawn ih “Hitluk in maw ka thinlung a rak siava” tiah na ti awk caan teh a um ðheu

maw? “Thlarau nun ah hi lawmmam in maw ka riilbah mai thei?” tiah na mangbang aw ðheu maw?

Khristian Nun hram kan thok tikah hivek lungput le ziaza pawl hi kan tong ðheu ko ding: Kan sinak le kan si duhmi a hlat aw ðheu. Kan siduhmi ngaingai le kan si ðul taktak mi tla a hlat aw ðheu. Cumi cu Paul in “Thianhlimnak horkuam” (Holiness gap) tiah a ti (Gal. 5:16).

Khristian Nun hram kan thok tikah “Ruahnak thar, Lungput thar” kan nei. “Lungawinak thar le nehnak nun thar” khal kan tep. Asinan nunthar ziintluan ah kan tha a baangih kan riilbah zik ðheu. Sihmansehla “Nehnak Nun” lamah ke kar in hmainer ding kan si. Tisa Nun ih in nehkhuhlonak dingah, “Thiang Thlarau ih “Uk le hruai” kan ðul a si.

Paul in hitin a sim:

“Thlarau in nan nun zia a uk a si ahcun minung tisa hiarnak cu a di nan riamter lo pei. Ziangatile minung tisa duhnak le Thlarau duhnak cu an ral aw. Minung tisa ih duhmi kha Thlarau in a hua ih Thlarau ih duhmi kha tisa in a hua ve. Hi te pahnih cu an hua aw. Curuangah a

si na duhmi kha na tuah thei lo. Thlarau ih a lo hruai ahcun Daan ih ukmi na si nawn lo.”

(Galati 5:16).

1. **Kan sungah a dokalh aw mi “Miþa” le “Mi þa lo” an um:**

Khristian sungah raal do awknak a um ringring: Cucu - “Thiang Thlarau duhnak” le “Tisa duhnak” an si. Na nunzia le lungput na rem awk tum ðheu tikah na neh thei ðeulomi pawl an um ko ding: Na sungah na ukneh theilomi le na hlon theilomi ruahnak, lungput, ziaza þa lo pawl an um a si kha!

Hi thu ah Martin Luther in, “Na sungah thuneitu bawi pahnih an um: Cute cu Thlarau le Tisa duhnak tla an si ih cute pahnih cu dokalh awin an buan aw. Hi thu ah ruahnak pek ding ka nei lo. Asinan Thiang Thlarau kha a lo uktu bawi ah na ret ih a thu na thlun a si ahcun 'Tisa duhnak bawi ih thuneihnak' cu na tlansan thei ding. Cucu na ti thei umsun a si,” tiah a rak ti.

2. **Nun Thianhlimnak:**

Nun thianhlimnak cu “Pathian le zumtu karlak ih

hnaṭuan thupi ṭuantlangnak le pehtlaih awknak thuk neihnak” ihsin a rami a si (Holiness: A cooperative Venture between You and God). Zumtu sungah “Thlarau duhnak le Tisa duhnak cu an do aw ringring” ti a si ih, a thupi zet mi cu “Pathian in zumtu pawl hrangah ziangmi hi in duhsak?” Asilole “Pathian in zumtu pawl ziang tuah dingah in ruahsan? Ziangmi tuah dingah in seherh?” ti hi kan theihfiang a ṭul.

Filipi 2: 12-13 sungah Paul in hitin a sim:

“ Curuangah, ka duhdawtmi ka rualle uh, nan hnen ka um lai ih ka thu nan thlun ringring vekin le, cuhnak hman in a thupi sawn mi cu, nan hnenih ka um lo caan khalah ka thu nan thlun ding hi a si. Rundannak famkim nan ngahnak dingah ṭihzah le ṭhia phahin ṭuan rero uh. Ziangah tile amah ih tumtahmi duh dingah le nan tuahsuak dingah Pathian cu nan sungah hna a ṭuan a si.

Hi Baibal catlang sungah,

“ Ziangah tile amah ih tumtahmi duh dingah le nan tuahsuak dingah Pathian cu nan sungah hna a ṭuan” ti kan hmu (Fil.2:13).

Minung lam ih “Duh dingah le tuahsuak dingah” a har kan timi pawl cu “Duh dingah le Tuahsuak dingah” Pathian in zumtu sungah hna a ṭuan ti a fiang. Simduhmi cu minung ih kan ti theilomi cu Pathian cun a ti thei ih cumi pawl tisuak thei dingah Pathian in zumtu sungah hna a ṭuan a si.

Khristian Nun ṭhanlen pitlinnak kan timi cu Pathian le zumtu pehtlaihawknak le ṭuantlangnak parah a hngat aw. Kanmah lam ih tuah dingmi kan tuah lo tikah siseh, kan tuah lo dingmi kan tuah tikah siseh, Khristian Nun cu ṭhanglian thei lo in a um ṭheu. Asile zumtu ih tuah dingmi ziang pawl an si ih Pathian lam ih tuah dingmi cu ziangmi pawl an si?

Saam 51: 6-12 kan zohta hnik pei:

Thutak le thinlung tak cu na duhmi an si. Ka thinlung cu na fimnak in khatteer aw. Ka sualnak hi hyssop thawn fai tein i hlon sak awla mi thiang ah ka cang ding. I kholh awla vur hnakin ka vaar sawn ding. Thinnomnak le lungawinak awkam i theiter hram aw. Cutin na siatsuah cia mi ka taksa cu thinnuam le hnangam in a umsal ding. Ka sualnak zoh duh hlah awla, ka ṭhat lonak kha i

hnawtfai sak thluh aw. Maw Pathian, thinlung thiang ka sungah semter aw. Ka sungah a thar le a dikmi lungput run ret aw. Na umnak ihsin i daw i hram hlah awla, Na thlarau thianghlim cu ka hnen ihsin la hram hlah aw. Na runnak ihsin a rami thinnomnak cu i pesal awla, Ka thlarau cu na thu ngaitu siter hram aw.

Hi Baibal catlang kan zoh tikah zo in so kan thinlung sungah in zirh ding, in kholhfai ding, lungawi thinnomnak in pe ding, in theihter ding, kan thatlonak in hnawtfai sak ding, thinlung thiang in pe dingih a dikmi lungput in pe ding?..tipawl thusuh ding a um. A si ko...cuih thlengawknak pawl kan thinlung sungah a ret theitu cu amah Pathian lawnglawng a si. Pathian lawngin a tuah thei a si.

Colose 3:12-14 kan zoh hnik pei:

Nannih cu Pathian ih minung nan si; a lo duhdawt hai ih amah ih hrangah a lo hrilmi nan si. Curuangah zawnruahnak, zangfah thinpemnak, tangdornak, thinlung nemnak le thinsaunak pawl cu hnipuan bangtukin hruk uh. Pakhat le pakhat karah thinlung hmuh awk lonak

le phunzainak a um ahcun pakhat le pakhat zawi awk theinak le ngaidamnak nei uh.

Bawipa in a lo ngaidam vekin nannih tla pakhat le pakhat ngaidam aw ve uh. Cule hibangtuk ziaza tha nan neihmi tlunah duhdawtnak beetchih uh; ziangah tile duhdawtnak cu ziangtinkim famkim zet ih a finkhawmtu le rem thethep ih a tuahtu a si.

Hi Baibal caang sungah, “Hnipuan bangtukin hruk uh” “Ngaidam aw ve uh” “Beetchih uh” timi cafang pawl kan hmu. Cuti'n asile, hipawl hi zo in so a tuah ding? Zo in so a beet ding? Zo in so a ngaidam ding?

Pathian in duhdawtnak thawn amah hrangih a hrilmi (zumtu) kan si ruangah kan parah duhdawtnak thawn Pathian ih a tuahmi “zawnruahnak, zangfahnak, tangdornak, thinlung nemnak, thinsaunak,” tipawl hi zumtu ih nun ah (a lenglam ih hmuh theimi hnipuan bangin) langter ding hi “Zumtu” ih tuanvo le tuah dingmi an si.

Zumtu in kan lenglam nun ah Jesuh Khrih ih pianhmang (Form of Christ) kha hnipuan bangin kan

hruh pei ih Pathian in zumtu ih thinlung sungah lungput thar (a thlengawmi thinlung) nei dingah hna a tuan dingih cuticun “Nun thianhlimnak ” (Sanctification) cu zumtu ih nun ah a famkim thei ding a si.

3. Thlarau pianhmang ruangzingmi neicia awla Pathian luahkhat aw

Lettama pawl le Payan saya pawlin inn pipi ruang an zing tikah a hmaisa ah an sak duhmi pianhmang ngah dingah “Ruangzing” an tuah hmaisa theu. Zaanthing tlep pawl thawn an tuah mi ruangzing sungah “cement” an vun burh ih a rei nawn hnu (cement a ro fel hnu) ah zaanthing tlep pawl cu an bal sal. Cutikah an duhmi inn pianhmang a rung lang. Asinan, cuih inn pianhmang a suah theinak dingah caan tawite sung hrang tuah hmaisa mi ruangzingnak zaanthing tlep pawl um loin a cang thei lo.

Zumtu nun khal cuih ruangzingnak zaanthing tlep pawl vek a si. Nun thianglim nei thei dingah kanmah te cun tuah thei lo hman sehla “Pathian in nun thianhimnak neihter in duh” timi thu theihfiangnak le duhnak a neih ding le a nun lenglam ah langter duhnak thinlung put a neih hmaisa a tul a si. Cuih “Pathian ih duhmi theihfiangnak” le “Langter duhnak lungut” a neihmi

ah Pathian in a sungah hna a tuan dingih a tak, a ngai in a nun ah a rung famkim ding a si.

Tahthimnak ah, nupinu pakhat cu a innhnen nu ih ziaza parah ngaithiamnak a nei thei lo. Asinan zumtu pakhat dinhmun in a innhnen nu thawn remteih um thei lo cu ‘keimah ka mawh’ tiah a ti aw ih a thin a nuam thei hrimhrim lo. Curuangah hi hnakin tuartheinak le ngaidamnak neih ka tul, tiah amah le mah a ti aw theu. Asinan a thinlung a neh aw thei theu lo ih rinlopi’n a thin a vung heng lala theu. A ziaza a rem aw thei ngaingai lo.

Caan a hung rei deuh tikah a theihsalmi cu, “ mi ngaidam theilonak thinlung kha ngaidam theinak ih thleng tum rero hnakin ngaidamnak hnipuan hruh sawn ding ka si,” tihi a si.

Curuangah a hmaisa bik ah a innhnen nu ih lungput, duhdan le ziaza kha a va hliakhlai (a hnenah a feh ih a tong a va ngaisak) ih a innhnen nu ih sinak tampi a va thei ngah. Cuhnuaah Pathian hnenah a innhnen nu hrangah zaantinte thla a cam ih thluasuah a dil sak ringring.

Cuṭheh in a innhnen nu hrangah thilṭha a si ding tiih a

ruahmi tuah hram a thok;

A fale pawl hrangah hmuk a leisak, an suahtcam laksawng tla a leisak hai, an nu a man lo tikah nau a umsak theu. An parah duhdawtnak a thiamtaww in a langter.

Cutin “Duhdawtnak thuamhnaw hrukin duhdawtnak thupek cu tuahnak in a famkimter tikah” caan a hung rei vivo cun a rem aw zetmi innhnen vengpa ah an cang tata a si. “Bawipa, ngaidam thei dingin ka thinlung i thleng aw” tiah thlaza cam ringring lawng hi a taww lo ih “Duhdawtnak le ngaidamnak hnipuan hruk tahratin” duhdawtnak thupek kha kan ngaidam theilomi parah kan va tuahsuak, kan va langter taktak a si ahcun Pathian in hlawhtlinnak in pe dingih Pathian a sunglawi ding a si.

4. Zumnak cu khui ah kan ret ding?

Ruangzingnak thingpheng pawl an tuah tikah tlawngkhen in hnget zetin an khen a tul. Cuti a silo ahcun Cement an burh tikah a zun hlo thluh ding. Cuih thingpheng pawl peh aw dingin an khennak tlawngkhen cu “Zumnak” vek a si. Zumnak in duhdawtnak, ngaidamnak le thatnak tipawl kha kan

minungpi pawl hnenah a takin kan langter (kan tuahsuak) tengteng a tul.

Lenglam nun ih kan langtermi hi zohmawi men ih tuah siloin “Zumnak” thawn tuah dingmi an si ih cuti ih kan tuahmi sungah Pathian a cangvai dingih kan sungih “Nun thianhlimnak” kha midang hnenah kan langter thei ding.

Ruangzingnak thingpheng pawl cu a sungih Cement um lo in ziangtik hmanah hman theihmi an si dah lo vekin zumnak thawn minung lam ih kan titheitaww kan tuahmi hi Thlarau Thianghlim ih nemhngehnak le bomnak a um lawngah a hngetkhoh ih a mawi thei a si. Cumi cu a si, Paul in Galati khua ih Khristian pawl hnenih a simmi cu!

Paul in hiti'n a sim;

“Ka simduhmi cu hitiin a si: Thlarau in nan nun zia a uk a si ahcun minung tisa hiarnak cu a di nan riamter lo pei”
(Gal.5:16).

Paul in, “Minung tisa hiarnak cu a di nan riamter lo pei” tiah a ti tikah “Minung tisa hiarnak nan nei lo pei” tiah a ti lo, ti kha kan theifiang a tul. Simduhmi cu

“Tisa hiarnak nan neihmi kha nan lenglam nun ah nan langter lo pei,” tinak a si. Cutiuh kan nun theinak dingah cun “Thlarau ih ukmi” kan si a tul tinak khal a si ih “Tisa hiarnak diriamter lo dingah zumnak thawn tan kan laknak parah” Pathian in nehnak in pek dingih Thlarau rah rahsuak thei dingah amah Pathian in tuanvo in lak vivo ding a si.

Minung ih tan kan laknak hi cu caan rei a diah theu lo, sihmansela zumnak thawn kan tuahmi a si ruangah cuh kan tanlaknak cu Pathian in kan sunglam ah thlengawknak nasa zet ah a canter dingih caan saupi a daihmi le a famkimmi ah thluasuah in peksak ding a si. Nun thianhlimnak hi Pathian zangfahnak ihsin rami a si. Asinan Pathian cun cohlan duhnak “zumnak” a umlonak hmun ah a zangfahnak khal a burh ve lo a si.

5. Mitlailuang le Midingfel sinak (Honesty)

Khristian in kan lenglam nun ah zumnak thawn Pathian ih duhnak langter ding kan zuam tikah “Miti-awter” ah kan cang pang lo ding maw?..tiah thusuhnak neih theih a si.

“Miti-awter” timi cu amai’ sinak a silomi pi ah si vekin um zuam rero nun kha a si ih mah le mah bumawk

nun a si vekin midang va bum khal a si hlei ah Pathian bum khal a si fawn. Cucu Khristian in kan tuah ding mi a si hrimhrim lo.

Pathian hmai ah thinlung thiang (tlaitluang) ding le kan tuahmi hmuahhmuah ah dingfel teih nung ding kan si. “Bawipa, hi pa ih parah ngaidamnak ka nei thei hrimhrim lo, asinan ngaidam thei dingin a hnenah a phunphun in pehtlaihna ka tuah rero. Himi sungah nangmah na rung cangvai dingih, nangmai’ a thianghlimmi ngaidamnak taktak cu ka thinlung sungah in neihter ding ti ka zum,” tiah thlaza cam in ngaidamnak nun langter tonto ding kan si.

Paul khalin Hebru cakuat sungah hibangin thla a cam:

Daihnak Pathian in amah ih duhmi nan tuah theinak dingah nan tulmi thiltha hmuahhmuah lo pe hram seh; cule Jesuh Khrih hmangin a duhmi cu kan sungah tuah hram seh! (Heb.13:21).

Cutiuh lenglam nun ah Khrih ih duhmi kan langter tikah “Minung parah kan tuahmi sisawn loin, amah Pathian parah kan tuahmi a si sawn,” tihi kan theih ringring a tul. Cutiuh duhdawtnak kan langter tikah “Miti-awter”

kan si lo zia kanmah le mah khalin kan thei aw ih Pathian hmai ah thinlung thiangtein kan tuahmi a sizia khal Pathian in midang hnenah a run theihfiangter leh ding. Cucu “Pathian hmai ih nun thianhlimnak” khal a si.

Kanmai’ duhnak le duhzawng men siloin Pathian duhnak kha thinlung thiangte le thinlung zatein kan tuah, kan langter tikah “Thiang Thlarau kha kan thinlung in rem tha dingah caan tha kan pek” tinak a si ih thinlung thlengtheitu Thiang Thlarau in lungput thar kan sungah a seemter vivo ding a si.

6. Khrih thawngin Zalennak le Nehnak Nun

“Kan ruahdan le kan duhdaan” ih sal ah kan taang pang maw? Kan ruahdan le kan duhdan ih feh ding kan si lo. Zumnak thawn nung ding kan si. Pathian duhdan thawn mil-aw in kan tithei patawp suah tahratin kan nung, kan cangvai a si ahcun Pathian in kan ruahdan le kan duhdan in remsak vivo dingih Khrih duhdan thawn a mil-awmi lungput thar in neihter ding.

Cutin kan ti tikah kan ruahdan le duhdan el tahratin kanmah le kanmah kan hrem aw ciamco ding tinak siloin, cuih kan duhdan pawl cu kan lenglam nun ih a langlonak dingah Pathian hnenah hlaan aw tahratin

Pathian duhdan in nehkhuter ding a si.

Cuticun Thiang Thlarau in kanmai’ tisa lam ruahnak le duhdan pawl cu Pathian ih duhdan in nuamte tein ai a rolter vivo ding (Cucu nikhat tla a rei thei ih kumkhat tla a rei thei, cuhnakih rei khal a si thei).

Cutin kanmai’ ruahdan le duhdan ihsin kan luat dingih zalen zetin Pathian ih duhnak kan thlun thei ding. Cun, Pathian ih tumtahi cu nuamte tein kan famkimter thei vivo ding a si.

Paul in Thessalon pawl hnenah hitin ca a kuat:

Daihnak in petu Pathian amah in famkim zet in lo thianghlimter sehla, kan Bawi Jesuh Khrih a ratsal tikah nan thlarau, nan thinlung le nan taksa, nan ziangzongza in mawhnak nei lo ah lo tuah hram seh. Nannah a lo kotu cu rinsan tlak a si ruangah cumi cu a tuah ding a si.
(1Thess. 5:23 - 24)

Mahte ruahawk ding:

Khristian tampi cu;

"Rundamnak ka ngah zo, Rundamfa ka si hi tawk ka ti. Thatnak ih rundam ka si lo, minung cu tha thei tla kan si lo. Hi leiram cu sualnak ram a sisi," tiah nun thianhlimnak ziangsiar lo le duhnak lungput khal nei lo in hngam zet ih umtu an tampi.

"Pathian duhmi a tuahtu nun" neih cu sim hrihlah, "Pathian ih duhmi duhnak lungput" hman a neilomi Khristian le mipiangthar a ti awmi tampi an um.

Pathian ih duhmi ziang a si ti thei lo le Pathian ih duhmi duhnak lungput hman kan neih hrih lo ahcun "Nun Thianhlimnak" thawn cu kan hlat aw hrih ko ding.

Pathian cun;

"Ka thianhlim bangtukin nannih khal thianghlim ve uh" tiah a ti.

Puithiam Hnатуannak 11:44-45

Keimah cu BAWIPA nan Pathian ka si ih keimah ka thianhlim hrangah nannih khal nan thianghlim ve pei.

Puithiam Hnатуannak 19:2

Bawipa in Moses hnenah hiti'n a fial; "Keimah ka thianhlim bangtukin thianghlim uh; Bawipa nan Pathian ka si," a ti.

Pathian ih "Tiamkammi pawl" kan nun ih a famkim theinak dingah a ngaingai cu a hramhram ih thlaza cam rero hman a tul lo. Thinlung thianghlim tein Pathian ih thupek thlun in nun thianghlim nei ringring sehla, Bawipa ih kan hrangah a thutiamkammi pawl cu pakhat hnu pakhat kan parah a kim vivo mai ko ding.

Piter in Nun Thianhlimnak thu ah hiti'n a sim ve:

1Piter 1:15-16

"Cun nanmah a lo kotu cu a thianhlim bangtukin nan nundan ziangtinkim ah thianghlim uh. Zianghtile Cathianghlim sungah, "Nan thianghlim pei, zianghtile keimah cu a thianghlimmi ka si," tiah ngan in a um.

Paul khalin hiti'n a sim;

1Thessalon 3:13

Cule kan Bawipa Jesuh cu a mithianghlim hmuahhmuah thawn a rat tikah kan Pathian le kan Pa hmai ah mawhtluk ding umlomi si thei dingin nan thinlung kha thianhlimnak ah thazaang cakter hram seh.

Nun thianhlimnak timi cu sualnak (tisa duhnak) thawn hnawihnih aw lo teih um lawng a si lo. Amah Pathian thawn pawlkomnak thuk zet neih le a tumtahmi (hnaṭuan) hrangah hlimphir te ih nun a si.

Nun thianhlimnak cu veikhatte ah a famkimmi a si lo. Nundam sung nuam tete'n a kim vivo dingmi a si ih Khrih hmuahmel bang vivo dingah ṭhanlennak a si.

Ziangti'n Nun thianhlimnak duhtu kan si thei ding?

Thiang Thlarau dawnkham hlah (1Pit. 1:2). Na sungah Thiang Thlarau in Khrih thungaitu si dingah le nun thianghlim duh dingah a lo sim, a lo zirh. Ziangsiar

loin um hlah (Tirh. 7:51; 1Thes. 5:19).

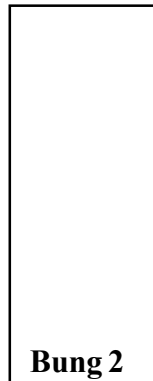
Khrih thungaitu si zuam aw; Zumnak hnget neitu timi cu "Pathian Thungaitu" tinak khal a si (Heb. 11). Na zum taktak ahcun na nun khal a thianghlim ding tinak a si.

Ziaza ṭha le thinlung ṭha neih hi a tawk hrih lo. Khrih ih mithianghlim (Khrih lungput le ziaza neitu) si ding kan ṭul.

Famkim taktak si cu tum duh hlah. Asinan nun thianhlimnak lam ah a ṭhanglian vivotu si zuam aw.

Pathian ih duhmi si dingah nun thianghlim neih kan tum rero a si lo. A duhdawtmi kan si ruang sawn ah amah kan duhdawtnak kan langternak ah amai' duhmi nun thianghlim neih a duhtu kan sinak a si sawn, ti hngilh hlah aw (1Jn. 4: 19).

* Kan Pathian cu a thianhlim bangtukin Thianghlim Nun nei dingah duhnak Lungput na nei zo maw? Cuih Lungput cu Bawipa in lo pek hram seh!

Bung 2

THEN HNIHNAK

**PATHIAN IH NUN THUTHUP
LANGTER AW**

Luka 17:20 -21

Jesuh in Pathian Uknak cu mit hmuh in a ra lo. Zohman in “Zohhnik uh! Hinah a um hi! Khinah a um khi!” tiah an ti lo ding. Ziangatile Pathian Uknak cu nan sungah a um a si,” tiah a ti.

Efesa 2:10

Pathian in kan ÷uan ding hrangih a rak timtuah ciami hna÷uan ÷ha ÷uantu dingah Khrih Jesuh sungin... siamtharmi kan si.

**PATHIAN IH NUN THUTHUP
LANGTER AW**

(Explore The Miystery of God)

Bawi Jesuh in Galilee peng ah “Pathian Uknak thu” a sim tikah Israel mi pawl hrangah cun thilthar a si lemlo ding. Ziangatile Thukham Hlun sungah le Israel pawl ih an nunphung sungah a rak umciami a si. Pathian uknak thu hi Daniel, Ezekiel le Zekhariah in an rak sim sung zo ih Profet Isaiah le Jeremiah khalin an rak sim ve zo.

Curuangah “Pathian Uknak a ra thleng leh ding” timi cu Israel mi pawl ih an rak hngakhlap zet ciami thil pakhat a si (Suah. 19:6; Seem.12:1-2; 49:10).

Cuih an rak hngakhlap zet mi, “Pathian Uknak” a ra thleng leh ding tiih tiamkam ciami cu famkimter dingah Jesuh Khrih a ratnak a si (Lk.2:32; Tirh. 1:6).

Paul in hitiin a sim ve:

“Anih (Jesuh) in kanmah in ukto thimnak huham sung ihsin in runsuak ih a fahniang uknak sungah in luhpi zo; a Fapa thawngin sual ngaidamnak kan ngah ih miluat kan si zo” (Kol.1:13).

1. A thup awmi Pathian Uknak

Pathian Uknak thu hi Thukham Hlun ihsin rak sim sungmi sihmansehla santluan “Thuh-mi” (a thupteih retmi) vekin a rak um. Asinan Jesuh Khrih ih “Nunnak - Thihnak - Thawhsalnak - Van kaisalnak” sungah Pathian in fiangtein “Pathain Uknak Thu” a phuanglang a si.

Paul in Kolose Cakuat sungah hiti'n a sim;

Khrih cu zianghmuahhmuah hlanah a rak um zo ih amah thawn an pehzomawknak thawngin ziangzongza cu anmai' umnak hmun cio an nei. (Kol.1:17)

Jesuh in “Pathian uknak cu hinah, khanah a um lo...nan sungah a um” tiah a ti tikah, “Khrih thawn kan nun a pehzom aw ih kan sungah Khrih a nun tikah Pathian Uknak cu kan sungah a rung um” tinak a si (Lk. 17:21). Curuangah “Thuh ih a rak ummi Pathian Uknak cu Khrih thawngin phuanlangmi ah a cang zo ih zumtu ih sungah a um zo” tinak a si. Asile Khristian pawl, cuih “Pathian Uknak” cu nitin kan nun ah kan langter thei maw?

Moses le Pathian, Sinai tlang ih an tonawk sungah mipi pawl in anmah bawmtu ding an hawl ih milem tuah in an rak biak ciamco bangin, Pathian lung tong dingah kanmai' ruahnak in kan nung theu maw? Kan sungih a nungtu Khrih ih huham cahnak thawng lawngin Pathian Uknak sungah kan lut thei ih kan nun ah Pathian Uknak kan langter thei ding kha a sisawn.

2. Zumnak in rundam kan si:

Zumnak in Thianhlimter kan si

Thiamcoternak hi laksawng a si ih zaangfahnak ruangah kan comi a si ti cu kan fiang. Asinan, Nun thianhlimnak cu kan sungih hna a tuantu Thiang Thlarau ih zirhmi (Pathian Duhnak) kha kanmah te

zuamnak le taimak suahnak in hlawhtlinter dingmi ah kan ruat theu. Cuti vekin na si ahcun mi pakhat in laksawng ah a lo pekmi, na duh zetmi, Motor kha a tul ih tul roero vek na bang ding. Suklam le rawn ahcun na tul thei ko ding nain, solam ahcun na tul thei nawn lo ding. A sungah to in cet ong tahratin na mawng lawngah na tumtahnak hmun ah na thleng thei ding.

Thiang Thlarau cu Pathian duhnak in simfiangtu ding lawngah kan sungah a um men a si lo. Amah rori in Pathian duhnak kan tuahsuak theinak ding le cahnak huham in petu dingah kan sungah a nung, a um a si. Curuangah Nun thianhlimnak (Pathian Uknak Nun) kan timi cu kanmai' ruahnak le a tha tizawng in Pathian Duhnak tuahsuak kha sisawn loin, kan sungih a nungtu Khrih ih nun (in theihermi a duhnak, in zirh mi le tuahter in duhmi) kha amah thawngin kan nun ah langter in Pathian duhnak tuah kha a si sawn. Cumi cu "Zumnak" ih nun kan timi cu a si.

Cuih nun cu Cathianghlim sungah, "Khrih Jesuh cu kan Bawipa a si tiah nan pomngah zo ruangah amah thawn pehzom aw in nung uh (A sungah nung uh)," tiah Paul ih a timi kha a si (Kol. 2:6). Na sungih a nungtu Khrih ih a lo theihermi "Pathian Duhnak" kha

tuahsuak dingah amah Khrih kha rinsan in a hnenah thazaang lak awla, a hnenah beiseinak nasa takin nei aw. Cuticun mangbagza Pathian Uknak sungah na lut ngah dingih na nun ah Khrih ih nun thianhlimnak kha temtawntu nei lo in le zalen takin a lang thei ding (Na sungih nungtu le a lo uktu Khrih cu na lenglam nun ah na langter suak thei ding a si (His indwelling life is released).

3. **Tuahtuannak : Pathian hrangah a si lo, Kanmai hrangah a si**

Thatnak kan tuah asilole thil tha kan tuah kan timi hi "Kan comi Pathian ih zangfahnak laksawng kha Pathian hnenah kan kuan salmi le kan lehrul salmi" a si maw? A si hrimhrim lo. A ngaingai ti ahcun "Thil tha tuah" kan timi hi "Kan sungih a nungtu Khrih kha kan nun ah kan langter theinak" caan tha sunglawi (Opportunity) a si sawn.

"Thil tha tuah" kan timi hi Pathian hrangah kan tuah theizat thatnak kan tuahmi sisawn loin, Pathian in a hlan Khan ihsin kan tuan dingih a rak timtuah ciami le kan parih a tuahmi a thatnak pawl kha kan nun hmangin midang hmai ah kan langtermi sawn an si.

Paul in Efesa 2:10 ah hitin a sim:

**“ Pathian in kan tuan ding hrangih
a rak timtuah ciami hnaṭuan ṭha
ṭuantu dingah Khrih Jesuh sungin
kannih cu siamthar mi kan si. ”**

Pathian in kan tuah dingah a tumtah, a timtuah ciami thil ṭha pawl kan tuahsuak theinak dingah Pathian in Khrih sungah in sersiam thar ih Thiang Thlarau hmangin, a phunphun in (kan ruahban lo tiang) nitin kan nun in hruai ih kan nun in timtuah rero a si.

Tahṭhimnak ah Israel mi pawl, Jacob innsang le Izip mi pawl parah rawl paamnak a thleng ding ti cu Pathian in a theicia. Cuih harsatnak sungin luatter dingah le a bawmtu dingah Pathian in Josep ih nunnak a timtuah cia ih a hlankhan in Josep cu Izip ah tuan tein a thlah.

Asinan, Pathian in a tumtahmi famkimtertu dingah Josep nun a timtuah tikah Josep hrangah cun a ol lo nasa. Kum 17 in kum 20 sung hrawng cu harsatnak phunkim a tuar. Sikhalsehla, Josep cun nautatnak sungah siseh, nekrawknak sungah siseh, thlemnak sungah siseh, a dik loin sual puhnak le hremnak sungah siseh, khaisannak sungah siseh, a parih a thlengmi thil

ziangkim ah Pathian parih rin-umnak nun thawn a pahtlang thluh a si.

Neta bik ahcun Pathian ih a nun a rak timtuah cia vek cekci in Izip ram bawi dinhmun ah a thlengih a pa Jacob innsang thawn tonawk salnak le Izip ram runtu ah a cangsuak a si. Pathian in amai' tumtah ciami thil ṭha tuahtu dingah Josep ih nun cu a rak timtuah rero a si.

Cuvekin, mifim le micak zet Izip pawl ih saal ihsin Israel pawl hruaisuaktu dingah Pathian in Izip siangpahrang inn ah fimzirnak tampi nei cia thei dingah Moses cu a nauhak tein a rak kuat cia ih hruaitu tling si dingah a nun a rak timtuah cia ṭhepṭhep a si.

Cuvek thotho in, Paul ih nunnak le hnaṭuannak kan zoh tikah, ruahdan danglam neitu Gentail mi siseh, biaknak hngetkhoh nei ciami le Daan famkim zet neiciatu Judah mi hnenah thuthang ṭha hlawhtling zet ih phuangsuk theitu si dingah Pathian in mifim cathiam Paul ih nunnak a rak timtuah cia ve (Damascus khawhnar ah Jesuh Khrih thawn an tonawk hlanpi ihsin Pathian in amai' hmanduhnak zawnah amai' hman tlakmi si dingah Paul ih nunnak cu Pathian in a rak timtuah cia rero zo).

Pathian in kan tuah dingah a timtuh ciami cuih “Thilṭha” (A tumtahmi) pawl kan tuahsuak tikah kan sungih a nungtu Khrih a langih Pathian uknak kan phuangsuak ruangah Pathian a sunglawi a si.

Curuangah “Thilṭha Tuah” cu kan sungih a nungtu Khrih kan langternak caanṭha tum bik (Pathian zangfahnak kan comi thil nasa) a si. Pathian ih zangfahnak kan kuansal a si lo. Kan lehrulsal khal a si lo. Hmaisong in kan ṭuansak khal a si fawn lo.

Kan phu lo cingtein Pathian zangfahnak kan phuanlangnak a si sawn. Bawipa in a tumtahmi tuahsuaktu dingah le a sunlawinak langtertu dingih hmantheimi si dingah "nun timtuh rero mi" kan si hi ziangtlukin mi vannei so kan si.

Mahte ruahawk ding:

Ni neta bik thūṭhennak hmai ih kan din tikah leitlun kan nundam sungih kan hnaṭuanmi pawl in suttu um sehla, ziangziang sim ding kan nei pei?

Biakinn sak, Mission hrang peknak, mina vehnak, mibawmna, hruaitu sinak ... tipawl ziangtluk kan tuahmi a tam tiah in siarsak lemlo ding.

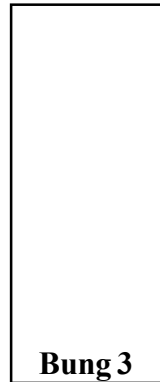
Cuhnakin cuih thil pawl na ṭuanmi parah, "Khrih Jesuh ih tumtah cia vekin ziangtluk na ṭuansuak? Ziangtluk in leitlun na nun sungah na sungih a nungtu Jesuh Khrih na langter thei?" ti sawn hi thūṭhennak ah in siarsakmi le in zoihnitmi an si sawn leh ding.

Pathian in a hlankhan ihsin kan tuah kan ṭuan dingah a rak timtuh ciami pawl ṭuansuak theitu si dingah Khrih sungah siamthar mi kan si zo kha! (Efe. 2:10). Cumi hi leitlun kan nun sungah Pathian faate a si zotu Khristian pawl cun nitin kan nun ah kan tlamtlinter ding kan hmabak tum bik a si.

Cumi (Pathian in kan ṭuan dingah in timtuh sak ciami hnaṭuan ṭha) kan tuahsuak tikah, “Khrih thawngin kan umnak kip ah Pathian in a vancung uknak a din rero” ti kha a lang vivo ding a si.

Hnaṭuan ṭha ṭuannak ih rundammi kan si lo. Asinan, Pathian ih kan ṭuan dingah a timtuh ciami ṭuantu dingah rundammi kan si.

Pathian in na ṭuan dingah a lo timtuh sak ciami hnaṭuan ṭha cu na ṭuan thok zo maw? A vancung uknak a dinnak hnaṭuan ah na tel zo maw?

Bung 3

ṬHEN THUMNAK

**NUN THIANGHLIM NEIHTHEINAK
THUTHUP**

Kolose 2: 6-7

Khrih Jesuh cu kan Bawipa a si tiih nan pom ngah zo ruangah amah thawn pehzom aw in nung uh...nan zumnak ahcun cak sinsin uh; cule lungawinak in khat uh.

Galati 3:3

Hitluk lawmmam in nan aa mawsi! A hram nan thok lai ahcun Thlarau thawn nan thok; a net lam atu ahcun nanmah ih cahnak thawn netter nan tum mawsi?

**NUN THIANGHLIM LE NUN
THLENGAWKNAK NEIHTHEINAK
THUTHUP**

(Discover the secret of Sanctification)

Fala le tlangval an duh aw ih mipi hmai le Pathian hmai ah kutsihnak an tuah. Pakhat le pakhat thukamnak an nei ih an ṭhi aw. Asinan, ṭhitawk men in a tawk hrih lo. Innsang nuam le mawi si dingah nuamte tein caan tawkfang lakin an zuam hrih a ṭul;

Pakhat le pakhat duhnak thlunawknak, sumsaw hman thiamnak, kaphnih sungkhat unau parih lungput le pehzom awknak, fale fingshawhi thiamnak le an hmailam hrang khawkhan lairelnak, pakhat le pakhat bangreplonak parah lungputdan, hmailam nun khawsakdan ngaihtuah tlangnak...tipawl ah nupi le

pasal lungual teih nung tlang thei ding le thu hmunkhat nei thei dingah nuamte tein zuam vivo ding le zir hrih vivo ding an si.

Thinglamtah parih Jesuh Khrih kan ai-awh a thihnak ruangah Pathian ih sualnak ngaidammi le thiamcoter mi kan siih mi dingfel ih cohlanmi le kumkhua nunnak cotermi kan si. Fala le tlangval a thi awmi veki Pathian ih zangfahnak ruangah Khrih Jesuh thawn pumkhat ah kan cang zo.

Sihmansehla, Khrih Jesuh thawn pumkhat si hi a tawk men hrih lo. Pathian in Khristian nunthianghlim thawn nung dingah in duhsak ih cucu rundamnak a congahzotu kan zate ih kan nunsung kan hmabak tumbik a si.

1. **Nun thianhlimnak cu Lungawi thusim nun hnakin a uakdeuh**

Khristian nun thianhlimnak le nun thlengawknaak cu Pathian hnen ih kan lungawi langternak a si maw?

Nun thianhlimnak cu cumi hnakin a uak deuh. Rundamnak cu Khrih kan zum vetein kan congahmi laksawng a si. Nun thianhlimnak cu amahtein a cangmi

le hmakhatte ah kan famkimter theimi a si lo. Kan nunsung Pathian hnen lungawi thu sim phah in zumnak (rinnak) thawn kan nun ah a lang vivo dingmi a si.

Hizawn ah Farasi mi pawl veki, "Rundamnak hrangah nun thianhlimnak kan neih a tul" ti cun kan ruahsual lo ding a thupi zet. Nun thianhlimnak cu rundamnak hrangah kan hlawhmi a silo veki Pathian hnen ih kan lungwi langternak men lawng khal a si lo. Nun thianhlimnak cu "Zumnak ih hramthokmi a siih Zumnak thawn a pehzom aw vivo mi nun" a si.

Paul in Kolose mi pawl hnenah hitin a sim;

"Khrih Jesuh cu kan Bawipa a si tiih nan pom ngah zo ruangah amah thawn pehzom aw in nung uh" (Kolose 2:6).

Galati pawl hnen khalah nasa deuh in hitin a sim;

"Hitluk lawmmam in nan aa mawsi! A hram nan thok lai ahcun Thlarau thawn nan thok; a netlam atu ahcun nanmah ih cahnak thawn netter nan tum mawsi?" (Galati 3:3).

Nupi le pasal kan neih awk vetein "Innsang dindan ka thiam theh zo," ti a theih lo veki, "Rundamnak kan

co vetein nun thianhlimnak le nun thlengawknak khal ka nei thluh zo” ti a theih lo.

Khrih thawn pehzom ih nun ringring, a silole, Thiang Thlarau ih hruainak le cahnak thawn nun vivonak lawngin nun thianhlimnak le nun thlengawknak cu neih theimi a si.

2. Nun thianhlimnak cu Ziangvek a si? Ziangtiin kan nei thei ding?

Thessalon mi pawl hnenah Paul in “Nun thianhlimnak” thu thawn pehpar awin hitin a sim;

1Thess. 5:12-22 ah hitin a um:

1. Thlarau lam ih an lo hotu pawl upat hmaizahnak pe uh,
2. Daite le rem aw tein um uh,
3. Thatnak tuah uh, thatlonak in mi lehrul hlah uh,
4. Cat loin nan lungawi ringring uh,
5. Thla cam camcin uh,
6. Ziangvek dinhmun khalah lungawi thu sim uh,
7. Thlarau Thianghlim kha hmit hlah uh,
8. Profet thusim thiamnak nautat hlah,

9. Ziangkim hniksak hmaisai uhla, a thami pom uhla a thalomi cu hnong uh.

A tlunlam ih tuah dingmi pawl hi nitin nunpi ding ahcun a ol lo nasa. “Ziangtinso hiti rori cun kan nung thei ding?” tiah kan ti thei men!

Hi Baibal cang ih a netnak ah hitin Paul in a run pehmi a um;

“Daihnak in petu Pathian amah in famkim zetin lo thianhlimter sehla, kan Bawi Jesuh Khrih a ratsal tikah nan thlarau, nan thinlung le nan taksa, nan ziangzongza mawhnak nei lo ah lo tuah hramseh. Nannah a lo kotu cu rintlak a si ruangah cumi cu a tuah ding a si. ”

(1Thes. 5:23-24)

Hizawn ah “Nun thianhlimnak ih thuthup” kan hmu thei. Cumi cu ziang a si tile:

“Pathian amah in famkim zetin a lo thianhlimter ding...A lo kotu cu rintlak a si ruangah cumi cu a tuah ding.”

(1Thes.5:24)

Nun thianhlimnak cu “Thupek” men a si lo, “Tiamkam” a si. “Ṭuanvo pekmi” men le fialmi men a si lo, “Thiang Thlarau thawngin Pathian in kan nun ah a tuah dingmi nun” (Pathian ih famkimter dingmi nun) a si.

Curuangah “Nun thianhlimnak” le “Nun thlengawwknak” cu kan “Duhnak” (Will) men lawngin a cang thei lo ih, kan “Zumnak” (Faith) le kan “Rinnak” (Trust) thawn kanmai’ nun ah a famkim dingmi a si. Nun thianhlimnak cu kan nun ah kan duh taktak a si ahcun Pathian kan rinsannak le zumnak thawngin Thiang Thlarau huham cahnak thawngin kan nun ah a langsuak thei ding a si.

3. Pathian na sungah hna a ṭuan

Nun thianhlimnak cu “Thupek” lawng siloin, Amah Pathian ih kan nun ah a tuah dingmi “Tiamkam” khal a si ruangah, a tlaitluan in kan nun le Jesuh Khrih ih Thihnak le Thawhsalnak nun a pehzom awknak parah a ṭhum awmi a si.

Veikhat cu mi pakhat in, “Martin Luther, hinah a um maw?” tiah au phah in Martin Luther ih innsangka a run king. Matin Luther in, “Luther cu a thizo, atu hinah

Khrih a um,” tiah a ti. Cuvekin kanmah thihter in kan nun ah Khrih kan nunter a ṭul.

Nun thianhlimnak nei thei dingah kan fimnak, thiltitheinak le cahnak hmangin kan zuam tikah camkhatte cu a ṭahnem ko ding. Asinan, a tlaitluan cun a ol lo ding. Curuangah zumtu “kan sungah hna a ṭuantu Pathian”, zianghman ih dawnkham theilomi Khrih ih cahnak rinsan in Thiang Thlarau cu kan thazaang hrampi ih kan lak, kan nunter lawngah nun thianhlimnak cu kan nun ah a tlaitluan in kan nei thei ding a si.

Khrih cu kan sungah “Nun thianhlimnak thu in simtu” lawng a si lo, “Cuih nun nunter theitu le cuih nun nei dingah thazaang in petu le kan nun lamdang ko a thlengter theitu” a si.

Mahte ruahawk ding:

Pacang pakhat cu Pathian hnenah, “Bawipa, ka nupi hi ka duhzawng ih nung dingah a nun run thleng hram aw” tiah thla a cam ṭheu. Asinan, a hlawhtling thei lo. Neta lam ahcun, “Bawipa, ka nupi a nun thlengaw

dingin ka nun i hmang aw,” tiah thla a cam tikah, amai’ nun tampi a thlengaw ih a nupi nun tla a duhzawngin a thlengter thei, ti a si.

Jesuh in hiti'n a sim;

“Thu ngaitein ka lo sim; Sangvut ci fangkhat cu leilung sungah tuh in a thih ta lo ahcun amah kelin a taang ringring. A thih ta lawngah ci tampi a suahter,” tiah a ti (Jn.12:24).

Khristian nun thianhlimnak le nun thlengawknak ih thuthup cu;

Khrih sungih nun thlengawknak cu; "Tuah ” (Doing) timi ihsin hramthok sawn loin, “ Thih ” (Dying) timi ihsin hramthokmi a si sawn.

Simduhmi cu, nun thianhlimnak le nun thlengawknak kha t̄uanvo vekin phurh le zuam rero ding si sawn loin, kanmah lam ih tisa duhnak le zuamnak kha Khrih ah thihter sawn in Khrih sawn kha kan nun ah nunter le thuneihter ding kha a si.

"Keimah" a silole "Ka duhmi, ka thuthu" a silole "Kan

tisa duhnak" kha kan nun ih thuneitu bik a si sung cu Pathian duhnak kan tuahsuak thei lo ding.

Cuih "Keimai' duhnak na timi" cu Khrih Jesuh ih thuneihnak (uknak) tangah na thihter (thu nei lo ih na canter) thei hnu lawngah na nun ah Khrih ih nun hram a thok thei ding a si.

Kan nun thleng a si theinak dingah kan nun ih thuneitu le in uktu kan "bawi" kan thleng hmaisai a t̄ul.

Khristian nun cu;

“Bawipa hrangah tuni ziang ka tuah pei?” ti si sawn loin,

“Tuni Bawipa in kan nun hmangin ziang tuah a duh pei?”

Asilole,

"Bawipa in tuni ziangmi tuahter i duh?" timi lungput thawn in tuahter duhmi hmusuak in, in tuahter mi tuahsuak le a duhdan vekih nun sawn kha a si.

Bung 4

THEN LINAK

UKTU HLUN LE NEHNAK NUN

Saam 68:9 - 10

Bawipa cu thangthat si ko seh! Amah in kan thilrit nitin tein a phur.

Amah cu in Runtu kan Pathian a si. Kan Pathian cu in runtu kan Pathian a si.

Amah cu Bawipa a si ih Thihnak ihsin in runsuaktu kan BAWIPA a si.

UKTU HLUN LE NEHNAK NUN

(The Old Landlord)

Tahthimnak ah, na umnak dingah inn pakhat na hlaang ti bang sehla, inn man na kuan thei nawnlonak a rei deuh tikah inn neitu pa in thuthennak zungah lo hruai a tum. A phunphun in a lo hringhro ih cuih inn ihsin khal a lo dawi. Culaifang ah mi pakhat a ra ih, "Hi inn ah hngam tein um aw, keimah in hi inn hi ka lei zo, na leiba pawl tla ka lo kuansak thluh zo" tiah a lo ti. Cutikah hngam tein na um.

Asinan, inn neitu hmaisai in atu le tu na hnenah a ra ih " Leiba i kuan zaangaw, hi inn ihsin tlan aw," tiah a lo ti ringring theu thotho. Cutikah nangin ziangti'n na let pei? "Inn neitu thar ka lo sim ding, nang le kei zianghman kan pehtlaih aw nawn lo," tiah na ti ko lo

ding maw? Cule, inn neitu thar na sim ih inn neitu thar in a lo ðanpi tikah cun hñangam tein na um thei saal ding. Inn neitu hlun ih thuneihnak tangah na um nawn lo ih inn neitu thar ih thuneihnak tangah na um zo a si.

Khrih in sualnak huham le sual thiltitheinak sung ihsin a lo rundam zo. Asinan, "A lo uktu hlun" (Sualnak huham) in (inn neitu hlun bangin) atu le tu a lo pansal ðheu ih a lo hnaihok thei lai. Atu le tu "Thinphang dingah le ningtìh dingah" a lo tuah tum ding. Cuih sual thuneihnak le thlemnak ihsin na luat theinak dingah le hñangam teih na um theinak dingah "Jesuh hnenah" na hmuhtonmi na sim lohli ringring a ðul.

Satan in kan comi rundamnak ih lungawinak le Pathian zaangfahnak ruangih kan comi hñangamnak pawl ruksak dingin le thinphang ningtìh ih kan umnak dingah a phunphun in kan hnenah in rak pansal ðheu. Curuangah Baibal sungah Piter in hiti'n a sim:

" Nan donharnak hmuahhmuah cu Amai hnenah ðhum uh, ziangah tile Amah cu nan zawn a lo ruattu a si. " (1Piter 5:7)

Donharnak le sualnak huham ih buaipinak pawl kan ton tikah Pathian hnenah zamrang tein sim lohli ding kan si.

ZIANG KAN TUAH DING?

1. Na thinlung sung ruahnak le tuarnak (Feeling) in na nun lo buaiter hlah seh!

Thinlung sung thuruahnak ihsin Satan in hna a ðuan duh zet ðheu. Jesuh Khrih na zum hlan le rundamnak na cohlan ih na rak thammi, na rak tep ngahmi; Ningtìhnak, Rinhmainak, Sual phuhung awknak, Tisa duhnak, Thinphannak, Thasiatnak (cik-piatnak) tipawl kha Satan in a tharthawhter sal tum ðheu ding. Cupawl na thinlung sungih hna an ðuan tikah "Jesuh hnenah" zamrangin sim lohli aw.

Satan cun kan thinlung sung kan thuruahnak sungah vei tampi hnañuan a tum leuhleuh ko ding. Hihi Satan hnañuan a si, ti na theih ve tein, na thinlung sungah reipi camter hlah. Rak dodal awla, Jesuh hnenah sim lohli aw. Huham neitu Khrih kan nei. Lei le van ah huham nei bik Jesuh hmin ko aw. Satan in a lo tlansan saal ding a si.

Thingkung cu a hram ihsin kan phok tikah a hram hrekkhat a catmi tete pawl leilung sungah an taangta ðheu. Cuvekin, Khrih in luatnak in pek zo ko nain, kan thinlung sungah rinhmainak le ningtìhnak mallai a taangta thei ðheu. Pathian ðongkam le Bawipa ih

thukammi parah na nun ðhum awla, na thinlung ruahnak cu "Pathian na zumnak le na rinnak" hnuai ah ret sawn aw. A rei lo ding, "A lo ukto hlun" cun a lo tlansan sal ding a si.

2. Atu le tu nolh sal leuhleuh ih a lo pantu "Tukforhnak" ruangah thinnau in um hlah!

A lo ukto hlun cun veikhat lawng a si lo ding, vei nga lawng tla a si lo thei men, nitinte tla taimak thlakin na hnenah a lo pan leuhleuh ko ding. Satan in Jesuh a tukforh lai ah Jesuh in Pathian ðongkam thawn a nehsuak.

Hi thu hi Bible ah hitin ngan in a um:

Jesuh cun, "Bawipa na Pathian cu va hniksak hlah, a ti," tiah a let. "Satan in Jesuh cu a phunphun in soal a forh ðeh hnuah caan malte sung a fehsan. " (Luka 4:12-13)

"Caan malte sung a fehsan" timi ih sullam cu; Hmundang, caandang ah phundang (pianhmang danglam) khalin a ra sal leh ding," tinak a si.

Vei ziangzat Satan na hnen a ra khalle Jesuh hnenah sim aw. Netalam ahcun Jesuh ih sangka onnak tel loin

na hnenah a ra nawn lo ding. Na zumnak a hngetkhohnak ding hrangah a cancan ah Pathian in hniksaknak le tukforhnak tla na hnen thleng dingin sangka a on caan tla a um thei ko (Job ih nun vekin). Ziang a va si khalle "Jesuh hnenah" hlan aw. Na zumnak a hngetkhoh sinnak dingah le Pathian na rinsan sinsinnak dingah an cang sawn ding a si.

3. Tukforhnak neh thei dingah huham lamdang a ðul ciamco lem lo, ti thei aw.

Bawi Jesuh na zumhnget ding lawng a thupi. Pathian na rinsannak le na zumnak cun ziangkim nehtu ah a lo canter ding.

Jesuh in hiti'n a sim;

" Lei le van ih thuneihnak hmuahhmuah cu ka hnenah pek a si zo," (Matthai 28:18).

Lung thiangte le thinlung zate in Pathian rinsan phot aw. Pathian ko awla Khrih ih huham cu nangmai' ta ah a cang dingih nehtu na si ding.

Þhenkhat in an tuarmi natnak le buainak ihsin an dam theinak dingah siseh, hmailam thu theihcia an duhtuk ruangah siseh, midang hnakin cuangee deuh in huham neih an duh ruangah siseh, mi ih an sim-awk celcel mi

parin an lung a thawh ruangah siseh, profet a ti-awtu pawl, thlacam thiam pawl, phungki pawl, dawitiam le polsia pawl ..tivek an pan theu.

Tukforh hniksaknak kan neh theinak dingah huham lamdang neih a tul ciamco lo. Lei le van ih thuneitu bik Jesuh Khrih neitu kan si zo ruangah kan thinlung zate Jesuh Khrih ah thum aw thluh in Bawi Jesuh rinsannak taktak thawn amah Jesuh Khrih kan sim, kan ap ding a thupi bik a si. Jesuh Khrih in a nehnak huham kan parah a langter ding a si.

4. A lo ukto hlun thawn nan pehtlainnak kha zamrangin catter lohli aw

Nitin na nun ah na nun hlun thawn a pehpar awmi thuhla pawl, tidan pawl le nuntu khawsakdan pawl, zuuk le hmuam, riit le buai, cem le heu, tongsia le cindan tha lo tipawl in an lo hnawihnih tum caan a um theu ding. Cumi caan ah nuar rero hlah aw! Cupawl umnak kiangkap khalah herkual rero hlah aw. Tlansan lohli awla Pathian hnenah sim lohli aw.

Potifer nupi hnen ihsin a zamrang theitawkin Josep a tlan lohli kha thil thupi zet a si. Bawi Jesuh sim lohli awla tukforhnak le thlemnak pawl kha tlansan lohli mai aw. Muangcang rero hlah, nuar rero hlah!

Potifa nupi in ihsin khaan sungah Josep a hruai ih ihpi dingah a thlem rero tikah Josep in hihi ka Pathian ih duhlomi le ka bawipa ih parah thil tha lo a si ti a theih vetein hiti'n a let;

Cuti a si hrangah ziangti'nso cutluk thilsia ka buah dingih Pathian hmai ah ka soal ding?" (Seem. 39: 9)

Josep cun a bawinu Potifa nupi ih thlemnak cu a el ih zamrang takin a tlansan lohli. Cuvekin nang khal, hihi Pathian ih duhlomi a si, Satan ih thlemnak thangkam a si, ti na theih vetein tlansan lohli aw.

Cuih thlemnak pawl thawn hnawihnih aw rero hnakin zumnak thawn a pehpar awmi thil thupi tampi buah ding na neihmi kha va buah sawn aw. Tahthimnak ah, Baibal siar, Pathian biak, Pathian rian, Pathian thangthat, Pathian duhnak buah, Pathian hnen lungawi thusim, Pathian hnen thlacam...tipawl hrangah na thinlung le tikcu caan pek sawn aw.

5. Thlarau lam ih na tikeelmi pawl kha daithlang in va nangnuai tum men hlah!

Kan ralrin ding pakhat cu "Kan titammi le kan ti ringringmi pawl hi neta lam ahcun tikeel men le

tiṭhangmi men ah an cang thei ih netalam ahcun a hminmen ih timi le nangnuai luklak men mi" ah an rung cang pang ṭheu.

Biakinn tla hi kan lutsuak tamtuk tikah netalam ahcun khawmlai ih it-that khal poi kan ti nawn ṭheu lo. Thla khal kan camkeel a si pam tiah thinlung tel lo in le thu dangdang ruat phah khalin kan mit kan sing men ṭheu. Hlasak khal hi zarhtin kan sakmi a si tikah thinlung tel lole a sullam ruat cuca lem lo ih sak menmi ah a rung cangta ṭheu.

Cuticun kan Pathian biak, Baibal siar, Thuthangṭha sim le ngai, Hlasak, Bawipa zanriah hmanmi le thla kan cammi khal hi "Biaknak lam ih kan tikel mi, daan pakhat men ah kan canter pang ṭheu" tihi kan ralrin a ṭul. Cumi cu Paul in "Sualnak ih huham cu Daan hi a si" (1Korin 15:56) a ti vekin, kan tikeelmi pawl hi a daan men ih tuah ve mi menmen ah kan canter ṭheu a si.

Curuangah Pathian thawn pehtlaihna kan tuah tik poh ah "Thinlung takte le Thlarau takin" kan tuah a ṭul. Culo ahcun Pathian thawn kan pehtlaihna cu "A daan men ih tuahmi, thinlung tel lo (zaangzelnak thawn) le tikel menmen ih tuah menmi, uar awknak le porh duhna kan thawn tuahmi, thungaihlak lem lo in nangnuai

luklak menmi " pawl ah an rung cang thei a si.

Ṭhenkhat cu zapi thlacam lai ah an thinlung cu leilungpi a rak heel rero. Thlacamtu ih "Amen" khelh fangfang in an thinlung cu biakinn ah an rung tlungsal ṭheu. Ṭhenkhat tla cu "Amen" an thei nawn ṭheu lo.

Veikhat cu mi pakhat in, "Hi Pastor pa ih thlacam lawng ka duh, ṭhangkhat ka rak it ngah ṭheu. Midang ih thlacam cu ka it a laklawh," tiah a rak ti dah.

Billy Graham khalin, "Mi tampi cu vanram ah an hmur lawng a thleng," tiah a thusimnak ah a rak sim dah. Thlinlung tel repra lo ih Pathian biak le thangṭhat hlasak kha sullam a nei lo, a tiduhna a si.

A hnuailam ih Pathian ṭongkam pawl cing ringring awla, na nun ah nunpi ringring aw;

Sualnak cu a lo uktu bawi sinawn hlah seh; Ziangahtile daan hnuai ah nan um nawn lo. (Rom 6:14)

Hi leilung tlun minung ih nundan hi cawng hlah uh. (Rom 12:2)

Khrih Jesuh cu kan BAWI a si

**tiah nan pom ngah zo ruangah
Amah thawn pehzom awin nung
uh.** (Kolose 2: 6)

Mahte ruahawk ding:

Jesuh Khrih cu "Alpha le Omega" (A hramthoknak le Cemnetnak) a si. Jesuh Khrih cu kan ziangkim a si. Ziangkim parah Bawi a si. In kilveng ringringtu le zawn in ruattu bik a si (Saam 23; Saam 121; 1Pit. 5:7).

Asile, Jesuh Khrih cu na nitin nun ah a lo ukto (thuneitu) a si maw? "Bawipa, Bawipa," na ti tikah, "Na nun ah thuneitu Bawi" a si taktak maw?

Asilole, BAWIPA cu na tirhfunc men (Na duhmi a lo tuahsaktu) lawngah maw na duh?

Amah in teh a lo hmang thei maw? A duhmi tuahtu ah a lo fial thei maw?

Asilole, nangmah sawn in BAWIPA, BAWIPA titahratin na duhduh in na Bawipa cu na hmang theu?

Nitinte na ihsin na hung thawhpekte ah na nun pumhlum (zingpit nisuah ihsin zaanlam nitlak le na ih tiang) Jesuh hnenah na ziangkim ap aw. Amah Jesuh Khrih thawn ziangkim hram thok aw. Cuti'n na tuah a

sile Jesuh Khrih ih cahnak huham thawngin na tuahmi ziangkim cu Amah' duhdan in (nehnak thawn) na tuahuanmi na netter thei ve ding a si.

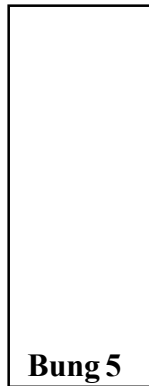
Bawi Jesuh in caan khat hnu caan khat a lo humhim ding. A lo ukto hlun cu na parah thunei theitu a si nawn lo. Jesuh Khrih sawn kha a lo ukto ah ret aw. A lo ukto hlun (Satan ih tukforhnak le hnaihoknak, ningtih thinphanak le beidonnak) pawl cu an hlosal thluh ding.

Na ziangkim "Bawi Jesuh hnenah" sim lohli ringring awla, na thilrit pawl kha Jesuh hnenah ap ringring lohli aw. Nuar rero hlah aw.

Bawipa cu thangthat si ko seh! Amah in kan thilrit nitin tein a phur. Amah cu in Runtu kan Pathian a si. (Saam 68:19)

Thilrit a phurmi le zonzaih a tuartu pawl, ka hnenah ra uh, colhdamnak ka lo pek ding. Ka kawn hi phur hnik uh. Kei cu nunnem le tangdornak thinlung neimi ka si. Ka hnen ihsin zir uhla colhdamnak nan ngah ding. (Matthai 11:28-29)

Bawipa cu Thangthat si ko seh! Amah in nitinte kan thilrit a phur. Amen.

Bung 5

ṬHEN NGANAK

A RUANGAH UMLOMI NGAIDAMNAK

Johan 20: 21-23

Jesuh in,...“Ka pa ih i thlah vekin nannih khal ka lo thlah hai a si...Thlarau Thianghlim rak co uh! Mi an sualnak nan ngaidam ahcun ngaidam an si ve ding; nan ngaidam lo a si ahcun ngaidam lo an si ding,” tiah a ti.

A RUANGAH UMLOMI NGAIDAMNAK (Unilateral Forgiveness)

Bawi Jesuh in ngaidamnak thu tampi a sim. Kaa ih a sim men lawng a si lo, ngaidamnak an dil lo khalah Jesuh cun mi a ngaidam. Jesuh cu ngaidamnak ih dawhhna a si. Jesuh ih ngaidamnak cu “ A ruangah umlomi ngaidamnak” a si. Simduhmi cu “Ngaidam tlak lo siseh, ngaidamnak co dingah ngaithiam a rak dillotu pawl tla a ngaidam theitu” a si (one-sided forgiveness or unilateral forgiveness). Cucu ngaidamtu in (a ruangah umloin) amai’ palung ih a duhhrih in mi a ngaidamnak kha a si.

Veikhat cu mi pali in Bawi Jesuh hnenah an rualpa mizeng pa an run hruai. Jesuh in, “Ka fapa, na sual ngaidam a si zo” tiah a rak tiih damnak a pek (Mtt.

9:2). Hizawn ah mina pa in Jesuh hnenah “I ngaidam aw” tiah a dilnak kan hmu lo. Cuvekin mina pa ih rualpi pawl khalin mina pa hrangah Bawi Jesuh hnenah ngaidam an dilsaknak khal kan hmu lo. Bawi Jesuh in a sualnak a ngaidam ti lawng kan theihtheimi a si.

Veikhat cu Farasimi Simon in a inn ah Bawi Jesuh cu rawl ei dingah a sawm. Culai ah misual tiih hmin a neitu nunau pakhat a ra ih, Alabaster timi lung ih tuahmi thawl pakhat in zihmui a run keng. Bawi Jesuh kiangah a dingih cu nu cu a tap ih a mitthli cu Jesuh ke ah a tlak. Cunu cun a sam in Jesuh ih ke a hnawtfai sak ih a ke a hnam. Cuhnua min cu a rak kenmi zihmui cu Bawi Jesuh ih ke ah a toih.

Cule Jesuh in minu hnenah hiti'n a ti;

“Daitein feh aw, na sualnak ngaidam a si zo,” (Lk. 7:48).

Hizawn ah minu in Jesuh hnenah ngaidam a dilnak kan hmu lo.

Thinglamtah parah Jesuh thlai a silai ah Bawi Jesuh in, “Ka pa, an sual ngaidam hai aw, ziang an tuah ti an thei lo,” tiah a ti (Lk.23:34). Hizawn ah Rom ralkap

pawlin siseh, "That uh, that uh," tiah a autu mipi khalin siseh, Jesuh hnenah ngaidam an dilnak kan hmu lo.

1. **Cuih ngaidamnak huham cu Jesuh in Kawhhran hnenah a pek:**

Thihnak ihsin a thawhsal hnuah Bawi Jesuh cu a dungthluntu pawl hnenah a ra ih hiti'n a sim;

“Ka pa ih i thlah vekin nannih khal ka lo thlah hai a si...Thlarau Thianghlim rak co uh! Mi an sualnak nan ngaidam ahcun ngaidam an si ve ding; nan ngaidam lo a si ahcun ngaidam lo an si ding.”

(Jn. 20:21-23).

Cuih ngaidamnak huham, dungthluntu pawl hnen ih a pektami cu tuni Kawhhran hnen khalah in pek ve a si.

Cuih ngaidamnak cu “A ruangah umlomi ngaidamnak” a si. Cuih ngaidamnak cu Kawhhran sungih a um ahcun cuih Kawhhran ah buainak a um thei lo dingih Kawhhran cu ziangmi khalih neh theilomi, a cakmi, a nung ringring mi le mual a pho dahlomi Kawhhran a si ringring ding a si.

Cun, cuih Kawhhran cu mitampi vanram ah a hruailuttu rundamnak sangkapi ah a cang dingih, hi leiram ah vancung uknak dintu khalah rinsanmi le hmanmi Kawhhran ah a cang ding a si.

2. Thukham hlun sungih Profet le Puithiam pawl ih soal ngaidamnak hrang an tuahmi:

Siangpahrang David cu Uriah ih nupi Bathsheba thawn an soal. Zohman in an soal an thei lo tiah an ruat aw. Veikhat cu Siangpahrang David hnenah Profet Nathan a va feh ih thuanthu tawite a va sim;

“Milian pakhat in a mikhual zanriah do dingah amai’ tuu tampi cu thah siang loin mifarah pa ih tuu neihsun a thahsak” ... tiah a ti.

Cutikah David cu a thin a heng ngaingai ih, " A nungmi Bawipa hminsalin ka sim: cuvek thil tha lo a tuahtu cu a thih a tul a si! Cutlukih mizaangfah nei lo a si ruangah a lakmi cu let li in samsal tengteng seh," tiah a ti.

Cutikah Nathan in, “A cupa cu nangmah hi na si,” tiah a ti. (2 Samuel 12: 1-7)

Cutikah David cun “ Bawipa ih hmai ah ka soal zo a si,” a tiih, a soal a phuang (2Sam. 12:13). A soal a sir ih Pathian hnenah thinlung kekkuai in ngaidamnak a dil ruangah ngaidammi ah a cang sal (Saam 51).

Baibal sungah Profet pawl hin siangpahrang siseh, mipi siseh, bulpak siseh, an sualnak an theih awk theinak dingah le an soal tlansan in Pathian hnenah ihsin soal ngaidammi an si sal theinak dingah sualnak mi theihertu an si.

Cutivekin kannih khristian pawl khal kan sualnak in theihertu Profet thusimnak kan tul caan a um theu; Baibal siarnak in siseh, Thuthangtha simnak in siseh, Thangthat hla sungin siseh, Radio, Online le TV sungin siseh, sungkhat le rualpi tha hnen in siseh, Pathian parih kan sualzia in theihertu pakhatkhat an um theu. Cuvek caan ah Pathian hnenah kan soal sir in ngaidamnak kan lak lohli ding hi a thupi zet.

Profet pawl ih an suahtermi ngaidamnak umdan cu a hnuailam vekin dot thum in a um;
A dot khatnak ah - Ka Soal ti theihawknak a si.
A dot hnihnak ah - Sualsirnak a ra.
A dot thumnak ah - Ngaidamnak a ra thleng.

Cumi lo a dang Thukham hlun sungah sualngaidamnak phunkhat a um hrih. Cucu Puithiam pawl ih sual ngaidamnak tuahdan a si.

Puithiam in sualngaidamnak thawinak tuah dingah me pahnih a run keng. Pakhat cu “Thawinak ih hman dingmi” (Thah dingmi) a si. A dang me pakhat cu that loin thlah (luatter) dingmi a si.

Kumkhat veikhat, sual thlahnak ni (Day of Atonement - Yom Kippur) ah Puithiam in, thahmi mecang pakhat ih thii cu biaktheng parah sual ngaidamnak hrangah a theh. A sa cu mei ur thawinak ah a tuah ih a thau cu sualthlahnak hrangah biaktheng parah a ur. Cuṭheh in thahlomi a dang mecang pakhat ih lu parah a kut a suangih Israel miphun zate ih sualnak pawl hmuahhmuah a phuang. Cuihnu ah cuih me cu that loin nelrawn ah an thlah sal. Cuih mecang cu “Sualnak hmuahhmuah a phurtu me” tiah an ti. Cuticun, Pathian ih sualthlahnak a cotu ngaidammi kan si zo tiah hnangam in an um (Puithiam. 16: 20-28).

Cuih ngaidamnak ih umdan cu;
Dot khatnak ah - Ngaidamnak a ra hmaisai (Ngaidam

mi ka si zo, ka sual hmuahhmuah thahmi me thisen in a tlengfai thluh zo ti theihfiangnak an nei).

Dot hnihnak ah - Sual theihawknak le Sualsirnak a ra (Puithiam in sualphuannak a tuahmi parin an sualnak pawl an theifiang ih an sualzia an hmu aw).

A dot thumnak ah - Thianhlimnak a ra (Me in an ai-awh in an sual a fehpi thluh zo ti an hmu ih sual thiantermi an si zia an thei).

3. Paul ih simmi Ngaidamnak:

Paul in Efesa Cakuat sungah hitin a sim;

“Thinlung sungih mihuatnak le ralawknak, taksa hiar sualnak, thinhengnak pawl cemter uh... huatnak thinlung malte hman nei nawn hlah uh. Cupawl ai-ah pakhat le pakhat zaangfah thinnemnak nei ton aw uhla, Khrih thawngin Pathian in a lo ngaidam bangin pakhat le pakhat ngaidam aw uh.”
(Efesa 4:31-32)

Rom cakuat sungah Paul in hitin a simbet;

“Zianghman titheimi kan neih lo laifang ah Pathian ih tikcu hrilnak in Khrih cu

misual pawl hrangah a thi...Sikhalsehla Pathian in ziangtluk in so in duhdawt ti cu a langter; misual kan si hrih cingin kan hrangah Khrih cu a thi.”

(Rom 5: 6- 8)

Hi Bibal caang pawlin a fiangtermi cu “Sualsirnak kan neih hlan ihsin ngaidam mi kan si zo, a silole ngaidam kan sinak dingah Pathian in Khrih ah famkim tein ziangkim (ngaidam kan sinak ding hrangah a tulmi hmuahmuah) in tuahsak theh zo,” ti hi a si.

Pathian ih in duhdawtnak tleunak in a thimmi kan nunnak sungih kan sualnak pawl in hmufiangter. Pathian cu a ruangah umloin kan sualnak in ngaidamtu a si zia le ngaidammi kan si zia in theihfiangter hlei ah ngaidamnak sungah in hruailut tinak a si.

Cuvekin Khristian pawl khal pakhat le pakhat kan ngaidam awkdan ding cu a si; Khrih thawngin Pathian ih in ngaidam bangtukin (a ruangah um lo tein) pakhat le pakhat ngaidam aw ding kan si.

Stephen kha Jesuh Khrih a zum ruangah le Judah daan ih tlamtlinlonak pawl tam zet a simrel ruangah lungto

in an deng ciamco. Lungto ih an den rero lai ah Stephen cun vanlam a zoh ih hiti'n a tong;

“Mi fapa cu Pathian vorhlam ah a ding ka hmu...ka pa, an sualnak cing ringring hram hlahaw,” tiah a ti. (Tirh. 7:56 - 60)

“Mi fapa cu Pathian vorhlam ah a ding ka hmu” a timi hin Stephen ih “A ruangah umlomi ngaidamnak” a neihmi kha Jesuh in (Pa vorhlam ah ding tahratin) a sunlawih, ti a langter.

Cule, cuih Stephen ih (A ruangah umlomi ngaidamnak thawn) a ngaidammi lakah a telve tu, Saul kha Bawi Jesuh in Damascus khawhnar ah a rung tong tikah Judah daanthiam le Judah biaknak ih rinsantlak palai dinhmun ihsin a lung a thlengaw ih Jesuh Khrih ih rinsantlak palai Paul ah a cang.

Paul cu Kawhhran hrangah Khrih ih kaihngahmi “Riantu” ih a cannak hi Stephen ih a neihmi mangbanga “A ruangah umlomi ngaidamnak” ruang khalah a si, ti hi Bible thiam tapi in an sim theu. Ngaidamnak cun huham nasatak a nei a si. A ngaidamtu khal miluat ah a canter ih ngaidammi khal miluat le midam (miṭhahnem) ah a canter a si.

Mahte ruahawk ding:

Midang ih sualnak kan ngaidam ding a ʔul ve maw? A ʔul hrimhrim. Ngaidam kan sinak dingah le kan thlacam a famkim theinak dingah midang kan ngaidam ve a ʔul zia Bawi Jesuh in a sim;

"Curuangah hitiin ka lo sim: Thla cam dingih nan din tikah mi pakhatkhat parih duhlonak nan neihmi kha va ngaithiam uh; cutikah vancung ih a ummi nan Pa in nan sualnak kha a lo ngaithiam ve ding," tiah a ti. Midang sualnak nan ngaithiam lo ahcun vancung ih a ummi nan Pa in nan sualnak a lo ngaithiam ve lo ding." (Mk. 11:25)

ʔhenkhat in "Ngaidam in dil ta hrih seh," "An sualsir awta hai seh," tiah kan ti ʔheu. "An soal sir aw ta hai seh," ti cu a ʔhazet ko nain "Ngaidam ka ʔul" ti hman a thei awlotu hrangah cun ngaidamnak timi a um thei nawn lo, tivek ah a cang ding. Cun, sualnak ih a mi ʔemʔawn theinak huham hi a cak tuk ruangah, "Kei cu ngaidam ding khal ka tlak nawn lo" tiah beidong in ngaidam khal dil a tum nawnlomi an um ʔheu. ʔhenkhat tla cu "Mah le mah khal ngaidam aw thei lo in le midang ih ngaidam ding khal ruahsan thei nawn lo in, ngaidam dingah ka tlak nawn lo," tiah an ti ih

mah le mah thahawknak tiang an tuah ʔheu (Judah Iscariot khal cu Jesuh a zuar ruangah thil ka tisual tiah a ti ih amah le mah a awk aw that). Cuvek hi leitlun ah mi tampi an um. Cupawl hrangah "A ruangah umlomi ngaidamnak" a um ti an theih a ʔul ngaingai.

Mi kan ngaidam lo a si ahcun kanmah khal "Sualnak huham (ngaidamlonak) ih ʔemʔawnmi" kan si ringring ih miluat kan si thei lo lawng siloin, kanmai' sualnak siseh, midang ih sualnak siseh, a ngaidamtu Pathian ih ngaidamnak kut khal kan ʔemʔawn cih ringring tinak a si. Pathian in midang ih sualnak parah thuʔhentu dingah ʔuanvo in pek lo. Pakhat le pakhat soal ngaidam aw ding sawn hi Pathian ih thu in pekmi a si (Gal. 5:15). Khristian ngaidamnak cu kan parih a sualtu ih ngaidam in dilnak le a nun a thlengawknak parah a ʔhum aw lo. Pathian ih in ngaidamnak parah a ʔhum aw sawn a si.

Kan ʔuanvo cu Bawi Jesuh hmin in "mi va ngaidam ding" hi a si. Cutin mi kan ngaidam tikah a ngaidamtu kanmah lala khal sualnak huham ih ʔemʔawnmi sungin kan luat varvi ding. Cuhnuah kan ngaidammi hnenah Pathian in Thiang Thlarau hmangin a duhdawtnak thawh hna a rung ʔuan vivo dingih 'Ngaidamnak le duhdawtnak ih a man a khunzia' an thei ngah vivo dingih nunthlengnak a neihter sawn ding a si.

Bung 6

THEN RUKNAK

**KAN NUN AH KAN TONMI
“ CAAN REILO TETE ” PAWL**

Johan 16: 16

**"Tikcu reilote ah in hmu nawn lo ding;
cule malte hnuah in hmu sal ding" tiah
Jesuh in a ti.**

Johan 16:20

**Jesuh in... "Nan riah a sia ding; asinan,
nan riahsiatnak cu lungawinak ah a
cang ding," tiah a ti.**

**KAN NUN AH KAN TONMI
“ CAAN REILO TETE ” PAWL
(The ‘ Little Whiles’ of Life)**

Bawi Jesuh in a dungthluntu pawl hnenah, “Tikcu reilote ah in hmu nawn lo dingih caan malte hnuah in hmu sal ding” (Jn. 16:16) tiah a timi hi dungthluntu pawl in Jesuh ih simduhmi ziang a si, ti an theitheo lo, an mang a bang ngaingai.

Curuangah thinglamtah parah Jesuh thah a si tikah dungthluntu pawl cu inn sangka kalh aw theptheo in an relh, an kharhkhum aw. An ningtihnak le an beidonnak ruangah Jesuh in an hnenah a hlankhan in a rak simciami, “Tikcu reilote ah in hmu sal ding” a timi thu hi an cingmang nawn lo, ruat khal an ruat baan nawn lo.

An Bawipa Jesuh a thih hnu nithum ah cuih Bawi Jesuh ih thutiam mi "Tikcu reilote ah in hmu sal ding," a timi a kim leh ding ti hi zohman in an ruat baan lo.

Pathian cu kan hrangah hna a ÷uan rero:

Dungthluntu pawl ning÷ih, thinphang le beidong ih an umlai ah Pathian cu a tumtahnak famkim dingah hna a rak ÷uan rero ti hi Dungthluntu pawlin an theitheo lo. "Caan reilote" an mithmuh ah Jesuh a um lo sungah Pathian cun minung ÷em÷awntu sualnak ih thuneihnak huham a ÷haitbal ih leitlunmi hrangah rundamnak hrampi a dinsuak a si. Cuih "Caan reilote" cu dungthluntu pawl hrangah riahsiat caan le beidon caan si hmanshla, Pathian hrangah cun hna÷uan thupi a ÷uan rero caan a si.

Bawi Jesuh cun Dungthluntu pawl hnenah, "Tikcu reilote ah in hmu nawn lo ding; cule malte hnuah in hmu sal ding" (Jn. 16:16) tiah a timi thu hi tumtahnak pahnih nei ih a simmi a si:

(a) "Tikcu reilote" an hmuh awk lo sungte ah "Zumnak" thawn rin-um zetin rak um dingah le "Reilote ah kan hmu aw sal ding" timi ruahsannak neihter hai a duh.

(b) Tikcu reilote sung Bawi Jesuh an hmuhlonak hi "Pathian in tumtahnak a neih ruangah hi thil hi a rung cang a si" timi theihter hai a duh a si.

Khristian pawl khalin nitin kan nunnak ah "Tikcu reilote ah in hmu nawn lo ding" tiah Bawi Jesuh ih a simmi hi kan tep tam phah ÷heu. Cuih caan cu "Pathian ih in hloh san caan" a silole, "Pathian in in dungtun san mawsi?" tiah kan ruah caan khi a si ÷heu. Sihmanshla, cuih caan cu "Pathian in kan hrangah sullam nei zetin hna a ÷uan caan a si" ti zumnak hnget nei in, "Reilote ah Pathian thawn tuihlan hnakin sunglawi sin ih tonsal caan" a ra thleng cing ding tiah "rin-um tein hngak" ding kan si.

Cuih "Reilote" caan hngahnak ihsin Bawi Jesuh ih in coter duhmi a um. Cucu Johan in hitin a sim:

Jesuh in, "Nan riah a sia ding; asinan, nan riahsiatnak cu lungawinak ah a cang ding," (Jn.16:20) a timi hi a si.

Cuih "Reilote caan" hi "Kan hnen ihsin Pathian a hloh caan" vek bang hman sehla, zumnak thawn thinsau tein kan rak hngak tikah, "Pathian ih hna÷uanmi kan hngak" tinak a si. Pathian cu kan hrangah tumtahnak ÷ha nei in hna a ÷uan rero tu a si.

Hi “Tikcu reilote” sungah kan Khristian nun ah kan neih dingmi thil phunthum a um. Cupawl cu;

1. Pathian Ṭongkam theihfiang kan ṭul:

Dungthluntu pawl ih an zumnak cu an hmuh ringring mi le an thlunmi Bawi Jesuh parah a hngat aw tuk ih Bawi Jesuh an kiangih an hmuh nawn lo vetein an zumnak a vaivuan. Curuangah “Pathian Ṭongkam” theihfiangnak le cumi parih ṭhumawknak a ṭul.

Cucu Jesuh thawhsal ni zanlam Emmaus ziin ih mi pahnih ih nun ah a langfiang. Jesuh cu an hnenah a lang nain an theithiam lo. Kleopas timi pa in Bawi Jesuh hnen ahcun an thahmi Jesuh cu a thlaan ah a um nawn lo ruangah an mang a bangnak thu a rel. Cutikah Bawi Jesuh in, “Profet pawl ih an rak simmi nan va zum har lawmmam so. Messiah hrangah hi hmuahhmuah hi a tuarta ṭeh hnuah a sunlawinak sungih a luh ding cu a ṭul lo mawsi?” tiah Pathian ṭongkam (Bible) sungih umciami a si kha a sim hai. Inn an thlen hnu, zanriah an ei hnuah Jesuh cu a hlosal.

Cuihnu lawngah, “Pathian ṭongkam in simlai ahkhan kan sungah meisa bangin in kaang tho lo maw?” tiah

pakhat le pakhat an ti aw (Lk. 24:25-26). Pathian ṭongkam theihfiangnak le cumi parih ṭhumawknak nun an rak ṭul a si kha.

Khristian pawl thlemnak le buainak kan ton tikah hmuhton tam neih hi a thupitnak a um ṭheu. Sihmansehla, cuih kan hmuhtonmi sungah Pathian ih tumtahnak, a khawkhan lairelnak le in tiamkammi a ṭongkam pawl fumfe teih kan theihfiang a ṭul.

Parkistan ram ah mission hna a ṭuantu pa in damlonak nasa zet a ton tikah, “Pathian in tumtahnak nei in hi hmun rori ah i thlah, i ret, tihi thei hlah ningla cu aw...” tiah a rak hrum an ti.

Kawlram ah Baptist Mission hramthoktu Adoniram Judson khalin harsatnak pittawp a ton tikah, “Jesuh Khrih hrang sita hlah sehla,” tiah a tuarnak a rak langter.

Rawlci cu leilung sung hmuhlonak ah ret a si tikah, caan tawkfang ah a siat, a ṭoih ih a sungih a ci cu thingkung note ah a kheu. Cuih thingkung faate cu thingkung pitling a si theinak dingah ṭhanlennak caan tawkfang (reilote) hngah hrih a rak ṭul.

A cancan ah Pathian in kanmah le mah rinsanawk hnakin amah rinsan sawn dingah le kan nun timtuh aw dingah “Tikcu reilote” hngah ding caan in pek theu. Cuih “Tikcu reilote” kan hngah caan ah kan tha a baang zet theu ko ding nain, 'cuih tikcu reilote caan' cu zianghman ih kham theilomi Pathian ih cahnak le ropitnak in hmuhtertu ah an cangsal theu.

Paul in Korin cakuat sungah hiti'n a sim;

“Cule harsatnak caan tawite sung kan tonmi tete hin a let tapi in kumkhua sunlawinak in pe ding. Curuangah hmaitonte ih kan hoithlat rero mi cu kan hmuhtheimi thilri pawl an si lo. Kan hmuh theilomi an si sawn. Hmuhtheimi cu caan tawite sung lawng a awh; hmuh theilomi cu kumkhua a daih a si,” tiah a ti. (2Kor.4:17)

Harsatnak caan tawite kan tong theu. Asinan, cucu Pathian in thil nasa sawn hrangah tumtahnak nei in, kan nun in timtuh caan a si sawn. Ningtuh thinphang ih um ding kan si lo; Bawipa'n in kilkhawi camcin, kan nun ah Bawipa hna a tuan rero a si.

Bawipa cu tuukhal bangin in khaltu a si (Saam 23). In humtu Bawipa cu a it dah lo, sing khal a sing dah lo. Kan suah le kan luh ah in kilveng ringring tu a si (Saam 121).

2. Pathian Tongkam rinsan aw:

Pathian tongkam na theihmi kha rinsan awla, na nun kha Pathian ih tumtahnak sungah ap aw. Jesuh cu Pilat hmai ih a din tikah a luatnak dingah phuahlam thu pakhat hman a hawl lo. Ziangah tile a tonmi hi Pathian ih tumtahnak sungah a um ti a thei. Pathian ih duhnak cu harsat a ton lai caan khalah rin-um zetin a thlun. Minung pawl ih sualnak man kuansak dingah le rundamnak pek dingah thinglamtah ih thihnak a tuar dingmi cu Pathian ih tumtahnak le duhnak a si ti a thei.

Curuangah Bawi Jesuh cun a tuar dingmi hmuahhmuah cu thinsau le daite'n a net tiang a tuar. Asinan nithum nak ah Jesuh cu thihnak neh in a thosal ih “Zohman ih on theilomi nunnak Cazual” a ongsuak a si (Thuphuan 5:1-6).

Bawi Jesuh cu a sangbik hmun ah Pathian in a cawisang ih hmin hmuahhmuah lakih cungnungbik hmin a pek

(Filipi 2: 9). Jesuh khal harsatnak ziin tluan ah “Tikcu reilote” sung a raphlak bik mi thihnak a tuar ih Pathian thu thlun in a nung a si. Pathian rinsan uhsi, a thu rinsan uhsi!

3. Pathian duhnak sungah thinsau tein um aw:

Johan in Thuphuan Cabu sungah zumtu pawl hremnak an tuar ding thu le ralrin peknak a sim;

“Hi bangtuk caan ah Pathian minung pawlin thinsau zet ih tuartheinak le rintlak sinak an langter a tul ngaingai,” tiah a ti. (Thup. 13:10)

Josep cu Izip ah sal dinhmun in a thleng. “Zohman ih theihmi le ngaihsakmi ka si lo” tiah duhduh ih nung theimi a si. Asinan Potifa nupi ih thlemnak khal vanthatnak tiah ruat loin sualnak a si tiah a elsuak.

US ah mino Camping hmun thum ah a pehpeh in thu ka rak zirh dah (2018). Hmun pakhat ah Josep thuhla ka zirh. “Tlangval pawl, nannih teh Josep si bang uhla ziangti'n nan um pei?” ka ti tikah, mi pakhat in, “Vanthat ti men ding tla a si ko lo sawm? US ah tla cu cuvek men, a titu tla tampi an um ko ding,” tiah i let. Kan zate kan hni vualvo.

Zumtu pawl kan ralrin zet a tulmi pakhat cu, “Vanthatnak (Chance, Oppotunity) a rat lai ah rak lak lohli ding a si,” ti ih zirh awknak tla a um theu. An sirhsanmi cu, “Jacob in Jabok tikua ah zanvar Pathian a buan lai ah Pathian hnenah Jacob in thluasuah a dil lohli ih a duhmi a co ngah. Cuvek caan tha dang a um nawn lo ding,” ti a si.

Pathian cun in thluasuah duh ahcun a duh tiktik ah a thluasuah cu a nolh sal rero thei ko. A thu kan ngai lo hmanah a thu ngainak dingah caan tha dang (Second Chance) in pek theu hrih lai (Jonah nunnak zohthim aw). A thupi sawn mi cu, “Pathian ih in peklomi Vanthatnak (Opportunity / A-khunh-a-zi) kan lak pang lo ding kha a si sawn. Profet Balam vek can a olte. Amah Pathian kan rinsan ih a thu kan thlun poh ahcun a thatnak in, thluasuah thawn in thlun ringring ko ding.

Paul le Silas te tla zanjim ah thawnginn sungah hla an sak ih thawnginn sangka a ongaw thluh. Culai ah, “Vanthat” tiah an tlaan hlo maimai lo. Thawnginn kiltu pa sawn amah le mah that aw lo dingah le rundamnak co dingah Pathian thu an sim. Cuih zaan ah thawnginn kiltupa cu amah le a innsang zate rundamnak an ngah (Tirh. 16:25-31).

Josep khal a bawinu thawn ittlang ngah ding hi "Vanthat" a ti ri ai lo. Bawipa ih peklomi zianghman a lak lo. Curuangah dik lo zet le mualpho zet in thawng a tlak. Culaifang ah "Pathian ih hnonmi ka si zo" tiah mah le mah ruah awk ding a olte. Sihmanschla, Pathian in a kut in a hruai rero ti a thei ih thinsautein a tuar. Thawnginn sungah Pathian in manglet thiamnak a pek ih thawnginn sung khalah mibawmtu ah a cang. Cuih a mibawmna cu a reihlan ah amah luattertu ah a rung cang a si.

Mahte ruahawk ding:

Bawipa cun nuam le tuangzet ih kan feh lai lawngah in fehpi a si lo. Harsatnak khawthim le ziinpit sung khalah kan thlarau thanlennak hrangah lam in hruai rero thotho.

Peter in, **"Thatnak nan tuah na cingin (sual lo na cingih) hremnak nan tuar a si ahcun Pathian in thluasuah a lo pe ding"** tiah a ti (1Pet. 2:20b).

"Tikcu reilote" harsat kan tuar sungah "Bawipa'n in dungtun sisi," tiah tluksiatnak ih rak hmang khal hi a olte (Hivek caan ah thla ka cam nawnlo ding, Bible ka siar nawn lo ding, Biakinn ka feh nawn lo ding, ziangkhal ka pe nawn lo ding...tikhal a olte).

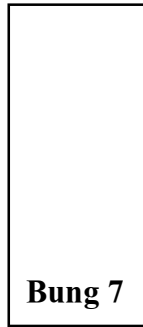
Asinan Josep cu harsat tuarnak thawnginn sungah feltein a um, a ti thei tawkin mi a bawm ih thawnginn ihsin a luat sal lawng hman siloin, Egypt ram ih uktu bawi dinhmun saang tiang a thleng. A hrangah "Thawnginn" cu Pathian ih khaisannak "Sangkapi" ah a cang. Asinan, thawnginn ih a rak um lai ahcun a rak theicia ve lo. A ningzak in har a rak ti ve ko ding, ti cu a fiang ko.

Harsatnak "Tikcu reilote" hi thinsau tein ruahsannak thawn tuar tonto thei hi a ol lo, a harzet theu ko. Sihmanschla, cuih caan pawl cu Pathian in kan hrangah a nasami a tumtahnak hrangah hna a tuan rero caan a si, tihi ka theih ringring a tul.

Thinsau tein le raþha zet in Bawipa ih in ret duhnak hmunsang lam hmasuan in (ruahsan in), thinsau le ralring tein (Pathian thu ah dingfel tein dinghnget tahratin), Bawipa thawn fehtlang uhsi.

Bawipa cu na tonmi "Tikcu reilo tete" sungah na hrangah, na thatnak hrangah, hna a tuan rero a si.

Na tonmi "Harsatnak tikcu caan sungah" na thlarau thanlen pitlennak hrangah na nun a lo timtuah rero a si. Dung a lo tun lo, a lo itthat san men lo, a lo fehsan men lo. Na hrangah Bawipa hna a tuan rero a si.

THEN SARIHNAK

NGAIDAMNAK LE RUNSUAHNAK

Isaiah 51:5
**Zamrang zetin ka ra dingih ka run hai ding, ka mi nehnak cu a nai zo.
Miphun hmuahhmuah cu keimah rori in ka uk ding; Ram hlapi pawl in ka rat ding cu an hngakhlap.
Ka runnak cu beisei in an hngak a si.**

NGAIDAMNAK LE RUNSUAHNAK (Forgiveness and Deliverance)

“Bawipa, ka tipang lala, ka sualsal lala” tiah vei ziangzat kan ti zo? Kan tuahkel sualnak hlun pawl thawn Bawipa hnenah veziangzat kan pan sal?

Pathian hnenah pan in, thinlung tak tein, kan sual kan phuang tikah ngaidamnak kan co nain cuih sualnak huham ihsin runsuahnak (luatnak) ngaingai kan co ngah theu lo.

Ngaidam mi lawng kan siih “Nun thlengawknak le nuntharnak” kan nei ngaingai thei theu lo. Khristian nun (Khrih ih nun) ah thanglian vivo ding kan si ti kan thei, asinan kan nun ah cuih lamdannak le thlengawknak ngaingai cu hmuh ding a um lo.

Ziangahatile, “Ngaidamnak” ihsin “Runsuahnak” lam ah kan pan thei hrih lo ruangah a si.

1. Vanlam ihsin Sual theihternak:

Saam 51 sungih siangpahrang David thu khal mallai kan vun zoh sal ta lala hnik pei;

David cu Bathsheba thawn an soal ih an soal khuhnak dingah Bathsheba ih pasal Uriah cu thi dingin David in a tawlrel (raal hrannak bik ah raal a doter ih raal ram ah a thi). Cuticun David cun a soalnak a thup thei tiah a ruat aw.

Asinan, David hnenah Profet Nathan a ra ih thu pakhat a rak sim. A thusimmi cu;

“Milian pa pakhat in caw le tuu tampi a nei. Mikhual thupi a neih tikah amai tuu le caw pawl thah a siang lo ih tuu pakhatte lawng a neimi mifarah pa ih tuu (a duhtuk mi) kha a lonsak ih a thahsak” ti a si.

David in, “Cupa cu thi ding tlak a si,” tiah zamrang zetin a let. Nathan in, “Cupa cu nangmah na si” a ti tikah David in nupi tampi nei cingin nupi pakhatte

lawng a nei ih a duhdawt zettu Uriah ih nupi Bathsheba a lonsak mi, a soalnak a vunmang aw.

Cucu vanlam ihsin kan soalnak in theihter dan cu a si. Vei tampi ah kanmah lam cun " Hihi cu a poituk lemlo ding" tiah kan ruahmi soalnak kan tuah theu.

Vei tampi Pathian ih duhlomi a si ti thei na cing khalin kan pahbal theu. Asinan Pathian cun soal tuah hi poi a tizet ih kan soalzia thei aw dingin kan soal in theihter theu. Ziangahatile Pathian cu in duhdawt zettu lawng a silo, nun thianhlimnak a thupitter zettu khal a si. “Sualsirnak le nun thianhlimnak” cu vancung uknak hrangah a kop awmi tawhfung vek an si.

Bible in hitin a sim;

**“Nunnak thiang in nun tum uh,
ziangatile nunnak thiang neih lo
cun zohman in Pathian an hmu
thei lo ding,” (Heb.12:14)**

Bawipa hnenah, “Ka soalnak i theihter aw” tiah dil ding kan si. “Ka soalnak i thupsak aw, mi hmai ah i phuang hram hlah aw,” tisawn loin, Bawipa, “Na duh lo zawng ka ziaza, ka lungput le ka tuahsermi soalnak

pawl i theihter hram aw, theih ka duh ko” tiah thla cam in thinlung sangka ong ding sawn kan si. Cun, a can-can ah midang pakhatkhat in kan sualnak le mawhpahnak in theihter caan a um theu ding (a mawi zawngih in simthiamtu an um dingih, mualphoh zawngin kan thuhla a reeltu khal an um ko ding). Cutikah thinheng le ningzak in um men ding kan si lo. Cuih caan ah kan thinlung sangka ong in Pathian thawn thungaithlak in biakawk ding kan si.

David cun a sualnak ih man a hmaiton ngam lo ruangah a sualnak cu a phunphun in khuh a tum ciamco. Cutikah sualnak tam deuhdeuh a tuah bet vivo. Asinan Profet Nathan hmangin Pathian in a sualnak a run theihter hnu cun sualsirnak le ngaidam dilnak lam ah zamrang tein a pansal.

Saam 19:12 ah Saam ngantu ih a ti vekin,

**“Mah ih palhnak a theitheitu zoso a um?
Thupte mawhnak in i thiangter aw,”** tiah thla cam ding kan si.

Bawipa, a tul na ti ahcun, “ ka hnen khalah Nathan run thlah aw” tiah ti ding kan si.

Curuangah kan nupi, kan pasal, kan faate, kan unau suahpi le kan nu le pa, rualpi, hnañuanpi le in theitu pawl hrangah kan thinlung le kan hna phit bembem ding kan si lo, ong aw ding sawn kan si.

Saam 90:8 in hitin a sim;

**“Kan sualnak pawl cu na mithmuh
ah na ret;
A thupte ih kan sualnak khal na hmu
theh a si.”**

Pathian in kan sualpalhnak a hmu theh ih vanlam ihsin kan sualnak in theihter tikah “Ka sual ngai” tiah Pathian hnenah a pansaltu kan si ding a thupi ngaingai. Cuih lungput na neih ahcun "Ngaidamnak" na co hlei ah "Nun thianhlimnak" na co ngah ding a si.

2. Leilung lam ihsin Sualphuannak:

Vanlam ihsin kan sualnak in theihter tikah kan tuah ding mi cu thinlung takih “Sualphuannak” hi a si. Cucu Pathian ih kan parah a tuahmi “Thuñhennak” (Pathian in sual a timi) kha kan lungkimpi tinak a si. Cule “Sual ngaidamnak” dil ding kan si.

David cun a sualnak theihter a si hnuah phuahlam dang hawl nawn loin, zamrang tein Pathian a pan lohli ih, “Bawipa, na hmai ah ka soal zo,” tiah Pathian hmai ah a khuk a bil. Vanlam ih soal theihternak a um hnu, leilung lam in thinlungtak ih sualphuannak le ngaidam dilnak a um hnuah cun a ra thlengmi cu “Ngaidamnak” a si.

Luka 18:9-14 sungah Jesuh in biakinn sungah thla a camtu mipahnih ih thu a sim;

"Pakhat cu zatlang ih an upatmi (Farasi) a siih, pakhat pa cu zatlang ih an zoh-niam mi (Siahkhontu) a si. Hi mipahnih sungah sualnak thei aw tein le Pathian hnenah sualsirnak thawn ngaidam a diltu siaikhon pa cu ngaidamnak a co ih asinan, mai' sualnak thei aw loin a puarthautu Farasi pa cu a thlacam ngaisak a si lo," tiah Bawi Jesuh in a sim.

Kan sualpalhnak kan theih awk ðheu lo hi a poi zet. Vanlam ihsin kan sualzia in theihter tikah “Ka soal ngai, Bawipa,” kan ti thei lo kha a poi sinsin.

Cupawl hrangah cun “Ngaidamnak le Nun thianhlimnak” cu a hlat sinsin a si.

3. Runsuahnak pek kan si:

Khristian mitampi cu “Sual ngaidam kan si zo, cucu kan hrangah a tawk!” timi ah kan cawlta ðheu hi a poizet. ðhenkhat in “Vanram ah ka famkim leh pam ding,” tiah kan ti ih, hi leiram kan nun ah “Nun thianhlimnak le Pathian duhzawng ih nun duhnak” lungput nei lo in a nungtu Khristian kan tampi. Cupawl cu Pathian ih in ngaidamnak hnañuan kha nitin an nun ah pehzom ih famkimter vivo dingah a duhlotu pawl an si.

Khristian tampi in 1Johan 1: 9 kan siar tikah a zate siar loin kan duhnak zawn lawng kan siar ðheu;

“Pathian hnenih kan sualnak kan phuan a si ahcun zumtlak le a dingmi a si ruangah kan sualnak in ngaidam dingih,” ti tiang lawng siar kan duh ðheu ih “Kan mawhnak hmuahhmuah a thianfajter ding” timi cu kan hrelhta ringring ðheu.

Pathian in kan sualnak in ngaithiam lawng hi tawk a tilo, kan mawhnak pawl thianfajter ding (Sualnak ih ðemñawnak sung ihsin luat dingah siseh, cuih sualnak

ih thuneihnak ih ukmi nun ihsin runsuahmi si ding le kan nun ah mawhpahnak neilomi si ding) khal a duh a si.

Cuih nun kan neih theinak dingah a hnuailam pawl hi kan zoh bet hrih pei;

(a) **Zumnak cu Runsuahnak nun neihtertu a si:**

Thuthangtha Johan 3:16 sungah hiti'n a um;

"Pathian hin leilungmi a duhdawt zet ruangah a Fapa neihsun a pek ih amah a zumtu hmuahhmuah cu thi loin kumkhua nunnak an co ding."

Johan ih simmi, "Zumnak ih rundammi kan si" (Jn. 3:16) timi kan theih hnuah, Paul ih simmi hi kan theih bet hrih a tul;

2Korin 1:10 ah hiti'n a um:

"Tihnungza thihnak sung ihsin Pathian in in runsuak ih hmailam khalah in runsuak ko ding. "

Thinglamtah parah Jesuh Khrih ih in tuahsakmi rundamnak hnañuan cu thehsuak a si zo ih cumi kan

zumnak ruangah ngaidamnak kan co zo. Cucu "Rundamnak ah in thlentertu Zumnak" (Saving Faith) a si . Cumi hnuah zumnak thawn nitinte kan nun kekar pehzom vivo a tul hrih. Cucu " Zumnak ih nun" (Living Faith) a si.

Abraham khal "Miphunpi ah ka lo tuah ding," timi Pathian ih tiamkammi a zum ih cuih zumnak in ruahsannak thawn a nung (Kum reipi hnuah fapa pakhatte a run nei ih cuih a fapa cu Pathian in thawinak ih pek dingah a dilsal tik khalah Pathian hnenah zumnak in a pek siang). Abraham ih zumnak cu thungainak in a thlun. Thungainak in a zumnak le a rinnak a langter.

Cucu Bawi Jesuh ih simmi "Sabit kungah a pehzom ringring mi sabit hnge, Sabit kung parih a nungmi le a rahmi Sabit hnge" timi cu a si (Jn.15).

Jesuh Khrih kan zumnak ruangah rundam kan si hi a tawk hrih lo. Nitin kan nunnak ahhin Jesuh Khrih ah a pehzommi zumnak nun thawn a nungmi kan si ringring a tul lai a si.

(b) **Zumnak in Satan hnañuan a thiatbal thei:**

"Zumnak cu dothlengnak" a si (Faith is a battle) tihi kan theih ringring a tul.

Daniel ih nunnak kan zoh tikah Babylon uktu pawl ih tidan phunkim thawn dodal awknak le zuamawknak tampi a hmaton ti kan hmu ding. A netnak ah kiosa retnak thawng-inn tiang ah thlak a tuar.

Daniel ih rualpi, Sharak, Meshak, Abenego pawl tla siangpahrang milem biak an duh lo rungah meisa hlio sungah thlak an tuar (Thih ngam tiang Pathian lamah țangin zumnak raal an do). Asinan netabik ah nehtu sawn an si.

(Pathian zum ruangah harsat tong lo ding tinak a si lo. Asinan, Pathian zumnak in harsatnak a pahtlang thei. Harsat tuartheinak thazaang mi a pe thei, tinak a si sawn. Nithawng hi ruah sur lo dingah khamnak a si lo. Asinan, nithawng cu ruahpi tuartheinak a si sawn).

Josep khal Izip ah uktu dinhmun ih a thlen tiang zumnak raal phunphun a do vivo. Nitin kan nunnak ah **zumnak** in kan do țulmi raal (Pathian ih duhlozawng minung ih nundan pawl) tampi kan tong ringring țheu. Cupawl thawn cokpolh aw men ding kan si hrimhrim lo. Nitinte zumnak thawn doneh vivo in nun thianhlimnak lam ah pan vivo ding kan si.

Mahte ruahawk ding:

(1) Zumtu kan zatein Bawipa ih zirtheimi si ding le thinlung thiang pekmi a neitu si kan țul.

David in Pathian hnenah hitin a dil;

“Ka țhatlonak kha i hnawtfai sak thluh awla, Maw Pathian, thinlung thiang ka sungah seemter aw,” (Saam 51:9b, 10a)

Pathian in ni neta bikah amah a zumtu zate, a hnenah mawh neilo le thianghlim teih thlenter in duh a si, tihi cingmang ringring uhsi (Efe.26-27).

(2) Jesuh Khrih cu nun thlengtertu a si:

Ngaidammi kan si lawng hi a tawk hrimhrim lo. Kan nun ah Jesuh Khrih thawn kan pehzomawk tikah “Mihlun ihsin Mithar” ah kan cangih “Nunthar” hram kan thok a si (2Kor.5:17).

A hlan ahcun "Kanmah" lawng kan si ih "Kanmai' thuthu" in kan nung. Asinan, Jesuh kan zum tikah kan sungah Thiang Thlarau a rung nung (in umpi ringring) ih kanmahte lawng kan si nawn lo. Zumtu hmuahhmuah Jesuh thawn a nungtlangmi kan si zo

(mithar kan si zo). Hlan vekin kanmah lawng (mihlun) kan si nawn lo.

Bawi Jesuh in Kana khua mopuai ah “Tidai menmen cu Sabit thawzet ah a canter” ti kan hmu. Cucu Bawi Jesuh ih a hmaisa bik mangbangza a tuahmi khal a si (Jn. 2). Cuih thlengawknak (Tidai ihsin Sabit) cu mangbangza a siih Bawi Jesuh ih tuahmi a si.

Cuvekin, “Misual tiah mi hmuahhmuah ih an timi siahhongtu Zakia khal sualsirnak thawn rundamnak cotu, nun a thlengawmi le midang hrangah mi thahnem ah a cang” ti kan hmu. Cuvekih "Nun thlengnak" khal Bawi Jesuh ih tuahmi a siih mangbangza a si thotho.

Damaskas khawhnar ah Judah daan ah mifelfai zet le Daanthiam pawl ih palai a simi Saul kha Jesuh Khrih in amah zumtu ah a canter. Amah hremtu (Jesuh zumtu pawl hrem an sinak dingah a tawlreltu) cu Jesuh Khrih ih saltha, Jesuh Khrih hrangah a nunnak a pektu Paul ah a canter. Cutivekih nunthlengter theitu cu Jesuh Khrih (Thiang Thlarau) a si. Cumi khal mangbangza a si ve.

Kan soal kan theihawk hnu, soalphuannak le sualsirnak

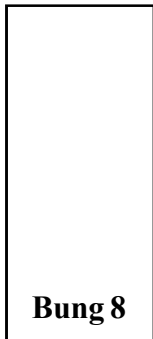
kan neih hnuah, soal ngaidamnak kan co hi a tawk men lo. Kan soal, kan mawhnak ih temtawnnak ihsin a “Luatsuaktu” (a tuah nawnlotu) le "Nun thlengmi" (Khrih hrangah mi thahnem) dinhmun ah nun danglam a neitu kan si ding hi Pathian ih in duhsakmi nun a si.

Sual ngaidammi na si zo maw?

Sual ngaidammi ihsin soalnak ih huham in runsuahmi le nun thlengmi teh na si zo maw?

Jesuh Khrih cu;

Mangbangza soal ngaidamtu lawng a si lo, Mangbangza in nun thengtertu khal a si.

Bung 8

THEN RIATNAK

HARSATNAK HRIAMHREI

2 Korin 12:10

Cuticun Khrih ruangah ka ÷on÷aih tikah siseh, hmuhsuam nautatnak, mangbang vansannak, hremnak le vansannak ah siseh, lungkim zet in ka um thei zo. Ziangah tile ka ÷on÷aih caan hi ka cah laitak a si.

HARSATNAK HRIAMHREI

(The Tool of Trouble)

Khristian le Khristian a silomi pawl kan danglamnak hi ziang pawl an si pei? Khristian a silomi cun Jesuh Khrih ah hngauhsannak (rinnak) an nei lo ih Khristian cun Jesuh Khrih ah an ziangkim ÷humawk nun an nei (Pathian an hngauhsan).

Curuangah Khristian pakhat ih Khristian nun ÷hanlennak le pitlinnak cu; Nitin an hmuhtonmi ziangtinkim ah Jesuh Khrih parah ÷humawkdan an zir ngah maw, zir ngah lo timi parah tam bik a ÷hum aw a si.

Pathian in amah parah ÷humawk kan thiamtheinak dingah a phunphun in, in zirh, in kaihruai; Thuthangtha

simnak in siseh, Bible sungin siseh, Nunsimnak in siseh, in zirh theu. Vei tampi cu thluak le hna ih kan theihnak lawngin a daih theu lo; Hna ih kan theihmi (zirhawknak) men cun kan thinlung thuk sungah Jesuh Khrih parih a tlaitluan thumawk duhnak lungput ngaingai nei dingah in tuahtha thei theu lo. Hna ih theihnak cun kan hmuntunmi tinkim ah Jesuh Khrih parah thumawknak nun ngaingai nei dingah in thlenpi thei theu lo. Kan nun ih tontehmi neih rori kan tul theu.

Curuangah Thiang Thlarau in special hriamhrei pakhat hmangin kan parah hna a tuan theu. Cuih a hriamhrei cu "Harsatnak" a si. Harsatnak hi Pathian in kan nun ah thuk zet ih hramthlakter a duhmi thu a um tikah zirhna ah a hmang theu a si.

Kan nunnak (kan lungput le ziaza) sung ihsin kan tonthaihnak pawl kha thingkung hngetek kan tan bangin tan a duhmi (hlonhlo a duhmi) a neih tikah siseh, kan nun ah Pathian ih cahnak huham thar a kheuter (a cerhter) duhmi a neih tikah siseh, cuih harsatnak cu Pathian in a hmang theu. Harsatnak in kan tlaksamnak in theihter ih Pathian huham kan tulzia khal in theihter. Cuti'n harsat kan tonmi in Pathian huham sungah in luhpi ding kha Pathian ih in zirhdhumi a si.

Harsatnak ih in hlonsakmi:

Thiang Thlarau in kan tonthaihnak hlonhlo dingah harsatnak a hmang. Tonthaihnak kan timi ah thu hnih a um ding; Pakhatnak cu - Kan kiangkap ih tonthaihnak pawl an si. Cuih kan kiangkap ih a ummi tonthaihnak le thil tha lo pawl cu kan nun thawn a pehpar awmi pawl an si ruangah kan sunglam nun siatsuahtu pawl khal an si. A pahnihnak cu - Kan sunglam lungput siat ko in a tuahtu le kan ziaza lamdang ko a tuahtu kan ngauhsanmi thil pawl an si.

Kan kiangkap ih tonthaihnak pawl

Rambuainak le sumsaw harsatnak ti pawl in kan nun ah thil tampi (lungput phunphun) a suahter theu. Cuvekin lennak le nunnomnak khalin kan nunzia le lungput tampi a lamdangter thei. Bible sungah Bawi Jesuh in milian mi-aa pa thu tla a sim kha!

Luka 12:19 - 20 sungah Bawi Jesuh in hitti'n tahthimnak a sim:

**Cule keimah le keimah cu; Mi vannei pa!
Kum tampi sung na tulmi thilri na nei zo.
Na duhduh in nung hluahhlo aw; ei aw,**

in awla nuam zet in nung aw, ka ti aw ding, tiah a ruat. Sikhalsehla Pathian in a hnenah; "Mi-aa pa! Tuih zaan rori ah na nunnak hi a cem ding; cule na hrang ih na khawlciami na thil hmuahhmuah hi zo in so a co ding," tiah a ti.

Milian mi-aa pa tahthimnak ihsin kan zir dingmi pawl cu;

(a) Thilri (lennak) hi kan nun buaitertu a si thei. Duhhamnak le tukforhnak hrampi a si (1Tim. 6:6-10). Simduhmi cu leiltun thilri duhtuknak hi Pathian thu ih kan nun theilonak hrampi ah a cang thei (Mtt. 13:12; Thuf. 30:7-9).

(b) Milian mi-aa pa in a neihmi hmuahhmuah hi amai' nunnomnak hrang lawngah a ruat lawng siloin, puarthaunak le uanawknak ah a hmang. Cuhleiah amah le mah thithei lo dingah a ruat aw ih a neihmi khal cem thei lo dingah a ruat. Cucu mi-aa ti ih kawh a sinak kha a si.

Veikhat cu milian zet pakhat van ah a thleng. A umnak ding tiah an timi inn cu a sia tuk ruangah "Leitlun ka um lai hmanah inn tha zet ah ka um sikhawh, hi

lawmmam inn sia ih um ding cu," tiah a vuihram an ti. Cutikah Piter in, "A si, leitlun na nun lai ah in hun kuatmi pawl a zate hmangin kan lo saksakmi a si ko," tiah a sawn ih a ning a zak zet, tiah an ti.

Kan nun ah ralrin peknak a um lo ahcun a phunphun sunralnak kan tong thei; Paisa man a tum ruangah Baan (Bank) sungih kan paisa pawl hmakhatte ah man nei lo ah an cang thei vekin, paisa hmanlam ah ralrin kan thiam lo ahcun kan paisa zate tla hmakhatte ah a cemral thluh thei ve. Paisa parah ziangtluk kan tum aw ti cu paisa kan neih tiki kan lungput le paisa kan sunral caan ih kan lungput in a lang ko ding. Cucu leitlun thilri parah kan thumawknak a langnak a si.

Thiang Thlarau cun leitlun thilri parih na thumawknak pawl cemter dingah le Jesuh Khrih ah na hngauhsanak na thumawk theinak dingah sumsaw sunralnak tla a duh ahcun a hmang thei a si. Zianghtile Jesuh Khrih hnakin kan nun ah kan thupittermi thil an um theu. Cumi pawl hlonhlo thei dingah Thiang Thlarau cun in kaihruai ringring. Jesuh Khrih hrangah cun kanmah hnakin thupi ih a retmi thilri dang zianghman a um lo. A cancan ahcun kan tlaihsan tuk mi le kan pehzomawknak a tha tuk ti ih kan ruahmi rualpi le

sungkhat pawl thawn khal then aw dingah kan karlak ah harsatnak timi naam hriam zet a thlenter theu.

Bawi Jesuh khal cuvek a tong dah ve; Jerusalem khua a luh lai ah mipi tam ngaingai in ziinpi kap in an hmuak ih, "Hosana, Hosana" tiah an rak hmuak ih an rak sunlawih. Asinan, ni nga hnuah cun mipi ih tanpinak le cohlanak a ngah nawn lo. "That uh, That uh" tiah an au sal.

Culai ah Jesuh cu mipi parah a dinhmun thum aw ta sehla, Jesuh cu a bei a dong zet ding. Harsatnak in "Tantami ka si, bawmtu ka nei nawn lo, rinsan ding ka nei nawn lo," tiah a titu si dingah in tuah theu.

Kan ziaza thatlonak

Pathian in ziaza tha lo neimi kan sizia thei aw dingah a duh. Thu harsa le buainak kan ton tikah kan suup awkmi le kan thup rero mi ziaza tha lo pawl a suak thluh sal theu. Cucu tonthainak nei le famkim lo kan sizia a langnak a si.

Bawi Jesuh in a dungthluntu pawl, siatnak le thlemnak ih an thlenlonak dingah ralrinnak a pek hai. Culai ah Piter in, "Bawipa, kei cu cuvek ka si lo ding," tiah a

rak ti. Bawi Jesuh cun, "Piter (lung pacal), midang ih an lo rinsan tluk le nangmah le nangmah na rinsan awk vek cu na si lo sokhaw," tiah a thinlung tein a ti ko ding. Ziangahtile, Jerusalem ah Bawi Jesuh cu harsat tuar dingih a lut tum tikah Piter in a dawn. Cutikah Jesuh in, Satan tlan aw" tiah a ti. Bawi Jesuh an kaih zaan khalah naamte in Rom ralkap pa hna a rak sat tan. Bawi Jesuh zanvar thu an khing lai khalah Jerusalem nu hmai ah Jesuh dungthluntu ka si lo, tiah vei thum a phatsan. Bawi Jesuh cun Piter ih lungput le ziaza a tlamtlin lo zia a hmufiang cia a si. Ruah ban lo harsatnak a rung thlen tikah Piter cun a famkim lo zia a khuh aw thei nawn lo.

Huatnak le harsatnak in beidong ko, thin na ko le thinnau ko a lo tuah theu maw? Asilole, na ruahawk lo pipi in na tong pang, na cangvai pang, na buai pang theu maw? "Hivek ka si ding tiah ka rak ruat aw dah lo," tiah na ti awk caan teh a um theu maw? Asinan, Pathian cun cuvek lungput tawntai le ziaza tha lo na sungah a um ti a thei cia ko. Curuangah si, Thiang Thlarau in na tonthainak thei aw dingin harsatnak naam hriam a lo pek ih nangmah le nangmah thei aw dingin le na thazaang hnak ih cak sawn cahnak (bawmtu) na tul zia a lo theihter a si.

Kum zabi 19 ih Bible thiam Soren Kierkegaard timi pa in hiti'n a rak sim dah; Pathian hrangah pum a pe zet tu mi pakhat a um. A ziaza khal a tha ih Pathian mi zet a bang. Asinan, a fapa a thih tikah, a fapa thlaan tlaang ah a dingih, "Pathian, hiti vekin maw na hrangah pum ka peknak pawl parah lai na rel?" tiah a ti. Beidonnak a ton ngaingai tikah hmakhatte ah a sunglam ih lungput tontaihna le ziaza pawl a lang. Pathian a pehtlaihna hi duhdawtnak le rinnak a tellomi tuavo le daan vek ih pehtlaihna a rak si hmang ding. A dinhmun hi Pathian faate dinhmun a thlenglomi, sal dinhmun a si kha riahsiatnak in naamte vekin a run sat tikah a fiang a si kha!

Harsatnak na ton tikah Pathian in ziang tuahter a lo duh? Lenglam na kiangkap ih famkimlonak na hmuhmi parah siseh, na sunglam thazaang malnak le famkimlonak parah siseh, ziangmi na buah ding?

Harsatnak ih nun a remdan

Thiang Thlarau ih hmanmi harsatnak in na nun a lo rem tha maw? Asilole a lo natter sin? Harsat na ton tikah luatnak hrang lawng maw na dil? Asilole thanlen pitlinnak hrangah teh na dil cih maw?

(a) **Harsatnak in tuarsinnak a suaipi thei:** Na tuarnak, na sunralnak le na buainak lawnglawng ah na tumawkw ahcun harsatnak in a lo nen sinsin dingih a lo siatsuah sinsin ding. Harsatnak hi siatnak lam ah mi a panpi thei vekin thatnak lam khal ah mi a panpi thei. Kan cohlandan le kan thu lehruldan parah tampi a tum aw.

"Ka tuarnak" timi lawng ruat in na sunralnak lam lawnglawng na ruah ahcun harsatnak in a lo siatsuah sinsin ding. "Keimah ka taang lai" sisi, "Ziang ka buah theimi a umpei?" timi lam na ruah tik lawngah cahnak le tharthaww awknak thazaang na nei dingih nehtu ah na cang sal ding. Harsat ton caan ah "Nangmah" na tho, na ding, tan na lak hmaisa bik a tul. Na thaww sal lo ahcun harsatnak in a lo nen sinsin dingih a lo siatsuah tata ding.

(b) **Harsatnak in thatnak lam a lo panpi thei:** Harsat na ton tikah "Nangmah" hnakin "Pathian" ah na tumawkw ahcun ruahban loin na tontehmi in thatnak lam ah a lo hruai ding.

Paul khal harsatnak sungah thla a cam tikah a dilmi cu a ngah lo nain, Pathian in hiti'n a run let:

2 Korin 12:10

"Ka zaangfahnak cu na hrangah a tawk a si; ziangah tile na ÷on÷aih caan hi ka cah bik caan a si," a ti. Curuangah Khrih cahnak le humhimnak cu ka hnen ih a umnak dingah kan ÷on÷aihnak khalah hin hmai hngal zet in ka lung a awi. Cuticun Khrih ruangah ka ÷on÷aih tikah siseh, hmuhsuam nautatnak, mangbang vansannak, hremnak le vansannak ah siseh, lungkim zet in ka um thei zo. Ziangah tile ka ÷on÷aih caan hi ka cah laitak a si."

A thupi zet mi pakhat cu Paul in a harsat tuarnak kha Pathian hnenah a hun apmi kha a si.

Harsat na ton caan ah Pathian hnenah sim awla a huham ngauhsan aw. "Bawipa, harsat ka tong. Nangmah lawng ka lo ruahsan. Thinglamtah ka cuan, na cahnak ka zoh. Ziang tuahter i duh? Ziangmi zirter i duh? Ka nuncan ziaza le lungput teh ka remawk ÷ulmi a um maw? Ka parih thil thlengmi hi kaihnget theinak, tuar theinak le thlengter theinak huham i pek hram aw." Cuti'n Bawipa hnenah thinlung takin pan awla ap aw.

Bawipa in sualsirnak siseh, lung thlengnak le tharthawh awk theinak thazaang thar siseh, a lo pek ding a si.

Cutikah Pathian in Khrih Jesuh ih lungput, ziaza le huham cahnak na sungah a lo neihter dingih na tonmi thlengter theinak khal a lo pek ding. Na cahnak leng in mangbangza tuartheinak, fimnak, duhdawtnak, thiltitheinak, thil lamdangter theinak huham pawl a lo pek ding.

Pathian cahnak na cuan tikah van a ongaw ding. Na ÷on÷aihnak zawn ah a cahnak a lo silhkhah ding. Pathian cun harsat kan tonmi pawl hi kan ningzahnak le mualphonak ah canter ding a tumtah dah lo. "Keimah tel loin nung hlah aw, keimah rinsan dingah le keimah thawn nungtlang dingah ka lo sersiammi na si," tiah amah hngauhsan dingah in hngak a si.

Pathian in kan ÷on÷aihnak in theihter tikah Jacob bangin a hak ngaingaimi lungto lukham parih a itmi vek kan bang ko. Sihmansehla, Jacob bangin harsatnak lungto lukham parih kan ih lai caan ah kan hmuh dahlomi Pathian ih umpinak mangbangza in hmuhtertu ah an cang a si.

Mahte ruahawk ding:

Thiang Thlarau in harsatnak thlisia na parah a hranter siang tikah, "Runsuahnak maw na dil? Asilole Thlarau lam thanlen pitlinnak so? " Harsatnak hrial thei tawk hrial rero dingin na zuam maw? Minung nunnak ah harsatnak tong lo teih um ding a ngah ngaingai lo. Harsatnak ziang siar loin na um maw? Asilole harsatnak cu a lo siatsuah sintu ah na canter maw? Thiang Thlarau ih lamhruainak na co ngah lo ahcun a lo siatsuahtu ah an cang ko ding.

"Bawipa, harsatnak i tuarter hlah aw," ti ih thlacam hi a famkim thei ngaingai lo ding. Harsatnak cu "Pathian ih hniksaknak" khal a si. Kan zumnak a hngetkhohnak dingah Pathian in in hniksak theu. Vei tampi cu hniksaknak kan tuar lai ah Pathian cu daiziar in a rak um theu. Camibuai in tuah lai tinak a si.

"Bawipa, harsatnak sung ihsin i luatter aw" tiah thla kan cam tikah Bawipa cun, "Harsat hrialtheinak hnakin harsat pahtlang theinak huham cahnak" sawn in pek ding, Harsat kan tonmi a ratsannak cu "Luatnak" hnakin "Thanlennak" kan co ding hi a hmuitinmi a si sawn.

Harsatnak pahtlang vivo in cumi sungah Jesuh Khrih hmuihmel keng vivo ding hi harsatnak sungah Thiang Thlarau ih in zirh duhdan le nundan thupi zet a si. Harsatnak sungin luatnak kan ngah men caan hnakin cumi harsatnak sungin thlarau lam nun pitling kan zir ngah caan kha kan Khristian nun hrangah a thahnem sawn a si.

Harsatnak pawl in kan nunnak hi zianghman lo ah canter an tum theu. Asinan, cuih "zianghman lo" sungah Khrih cahnak huham a rung luahkhat tikah vanlam cahnak thawn harsat pahtlang theinak huham le nun thlengawknak huham sawn in neihtertu ah an cang riangri a si.

Thiang Thlarau cu Khristian pawl ih nun a ceimawitu le Khrih hmuihmel bang vivo dingah nitinte in sersiamtu a si. Cutiuh kan si theinak dingah Thiang Thlarau cun hriamhrei phunphun le tidan phunphun a hmang theu. Cumi sungah "Harsatnak pawl" khal hi a tel ve a si.

Harsatnak hi na tonhainak a lo theihtertu, Pathian huham a lo teptertu le Pathian duhdawtnak thawn na nun a lo sersiamtu ah cang hram seh!

THEN KUANAK

MEISA, BAPTISMA, THEN THEKNAK

Luka 12: 49-51

Jesuh in, "Leilung tlun ahhin meisa kangter dingah ka ra thleng...Baptistma lak ding ka nei ih cumi tuah theh a si hlan cu ka thinlung a bang zet. Leilungtlun ahhin remnak a run keng tiah mawsi in ruat? A si lo, remnak si loin, then theknak sawn ka run keng a si," tiah a ti.

MEISA, BAPTISMA, THEN THEKNAK
(Fire, Baptism and Division)

1. MEISA

Bible sungah Meisa hi phun thum in a lang;

(a) Meisa cu Thuthennak a si:

Jeremiah 4: 4 ah hiti'n a um:

" Nan Bawipa keimah thawn nan tuahmi thukamnak nan kimternak ah serhtanmi si uh...thianghlim zet in hlan aw uh. Cutiuh nan tuah lo a sile thil nan tuah sual ruangah nan parah ka thinhengnak cu meisa bangun a alh dingih a hmit theitu nan um lo ding," tiah a ti.

Hi Bible caang ih kan hmuhmi cu, "Meisa timi hi ðuðhennak" a si. Mi tampi in Pathian cu "Duhdawttu" ti lawngin hmuh kan duh ih "Thuðhentu" ah hmuh kan duh lo. Kan tuahmi parah duhdawtnak thawn in ngaidam ringring tu si sehla kan duh ih kan tuahmi tinkim parah thinhennak thawn thu in ðhentu si dingah Pathian hi hmuh kan duh lo.

Pathian cu in duhdawttu a si vekin thu in ðhentu ding khal a si. Ziangah tile Pathian cu a thianghlim tuk ruangah sualnak a huatu a si ih meisa thawn thu in ðhentu ding khalah a ra a si.

(b) **Meisa cu Tianfaiernak a si:**

Zekhariah 13:9 ah hiti'n a um:

"Cule a tangmi ðhen thum ih ðhen khat cu ka hniksak dingih ngun cu meisa in a thianfaiernak bangtukin ka thianfaiernak ding. Sui cu hniksak a si vekin ka hniksak ding. Cule ka hnenah thla an cam dingih ka theihnak ding. Ka minung an si kha ka sim dingih keimah khal an Pathian ka si hi an phuang ding," tiah a ti.

Malakhi 3:3-2 khalah hiti'n a sim:

Sikhalsehla a ra thlen ni cu zoso a tuar thei ding? A lang ngaingai tikah cun zoso a luat thei ding? Thil sawpnak satpia vek le thir hman a tiangfaiertu meisa vek a si ding.

Meisa cu thir, sui le ngun thianfaiertu a si. Meisa thawn an tonawk tikah thir-ek pawl (a thianghlimlomi pawl) cu an kok thlul ih thir taktak, sui taktak le ngun taktak lawng neta bik ah a taang. Curuangah meisa cu sui, ngun le thiir pawl a si ngaingai maw, a si ngaingai lo tiih hniksaknak ah an hmang ðheu. Cuvekin Pathian ih thuðhennak khal kan thianhlimlonak pawl in thianfaiertu a si. Cuvekin Pathian ih thianfaiertu kan si ahcun amai' hmantlak ah kan cang ding a si.

(c) **Meisa cu Thlengtertu a si:**

Thukham Hlun sungah Puithiam pawl ih pekmi thawinak thuhla kan hmu. Biakðheng parah rannung thawinak an pek tikah ziang a cang? Rannung sa cu a kaangih meikhu ah a cang. Rannung sa cu Pathian hnen ih a tlangmi Pathian lungawitertu meikhu ah a cang a si. Cucu "Thlengawknak" langtertu a si. Cuti ih rannung sa ihsin meikhu ih a thlengtertu cu "Meisa" a

si. Thawinak pekmi cu meisa in a urkaang tikah meikhu ah a thleng aw. Cucu Pathian ih cohlanmi "Nun thlengawknak" langtertu a si.

Bawi Jesuh in Thinglamtah a kai hlan ah, "Leitlun ahhin meisa kangtertu dingah ka ra thleng; atu ahhin alh thlang sehla ka va duh so," (Lk. 12:49) tiah a rak ti. Leitlunmi zate "Thianfaiteer dingah le Nun thlengawknak" nei dingah Thinglamtah parah a thi. Cuih a hnaṭuan cu tuni khalah Thiang Thlarau hmangin a ṭuan rero.

Cuih nun thianfaiteernak le nun thlengnak cu Kawhhran (Zumtu pawl nun) ihsin hram thok dingmi a si.

1 Piter 4:17 ah hiti'n a um;

"Thuṭhen thawhnak caan a ra thleng zo ih Pathian ih innsang sungtel pawl in thuṭhennak an tong hmaisai ding..."

Khawvel nun thianhlimlonak in Pathian riah a siatter. Kawhhran (Zumtu) pawl ih nun thianhlimlonak in Pathian thin a natter sinsin. Curuanga si ding Bawi Jesuh in Jerusalem Temple (biakinn) a thianfai kha!

Leitlun khawvelmi pawl thuṭhennak an tuar hlanah kannih zumtu pawl le Kawhhran mi pawl cu Pathian ih thuṭhennak (meisa ih hniksaknak le thianfaiteernak) kan tuar hmaisai ding a si.

Paul cu mino te a si lai in Judah biaknak ih daan thiam (Sanhedrin) a si. Judah biaknak ah nasa takin pumpe awtu le taima zettu a si. Asinan Jesuh thawn an tonawk tikah cun a nunnak zate Pathian ih Thuṭhennak, Meisa ih thianfaiteernak le Thiang Thlarau ih nun thlengnak a cohlang ih Bawi Jesuh ih sal ah a cang. Bawi Jesuh ih a duhduh ih hmantheihmi Pathian mi ah a cang.

Paul in Filipi 3:7- 9 ah hiti'n a lungput thlengawknak thu a sim;

Hlawknak ih ka rak ruahmi hi bangtuk thil pawl hi atu ahcun Khrih ruanga a zatein sunnak ah ka ruat ṭeh a si...Amah ruanga ziang hmuahhmuah cu ka hlon ṭeh; Khrih ka co theinak dingah le amah thawn tlamtling ih kan pehzomawk theinak dingah ziangzongza cu hnawmhne meen ah ka ruat a si.

Pathian ih hmantheimi si na duh maw? Bawi Jesuh ih

hnaṭuanpi si dingah duhnak thinlung (Lungput thar) na nei zo maw? Pathian ih hmantheimi na sinak dingah "Thiang Thlarau meisa ih tongtham ngahmi (hniksakmi) le nunthlengmi " na si ta a ṭul a si.

2. BAPTISMA

Bible sungah kan hmuhmi Baptisma (Tihnimnak) cu Jesuh Khrih ih thihnak le thawhsalnak khihhmuhnak a si. Jesuh Khrih cu Rundamtu le Bawi ah a cohlangtu (a zumtu) pawl, Jesuh Khrih thawn a thihnak ah thi le a thawhsalnak ah thosal nun neitu sinak langternak a si. Khrih Jesuh ih thihnak le thawhsalnak ṭawmpinak a si.

Thukham thar sungah Baptisma thawn pehpar awin kan hmuhtheimi pawl;

(a) **Tidai sungih hnimpilnak:**

Tidai sungih hnimpilnak (Tihnimnak) in Satan thawn a pehpar aw nawnlomi sinak, soal thuneihnak thawn ṭhen awknak le thihnak ih thuneihnak ihsin luatnak langtertu a si.

Paul in 1Korin 10:1-2 ah hiti'n a sim:

Moses a thluntu kan pupa pawl parah ziang a thleng, tikha cing ringring uh, ti ka lo duh sak. Annih cu mero in a hum hai ih an zatein Tipi Sen an tansuak. Moses thluntu an si bangtukin mero sung le tipi sungah baptisma la in an um.

Satan, Sualnak le Thihnak pawl cu Khrih sungih baptisma laknak thawngin tidai sungah phum an si zo ih Pathian in Khrih sungah nuntharnak thawn thawhtermi kan sinak hmingsinnak a si.

(b) **Thiang Thlarau Tihnimnak:**

Thiang Thlarau tihnimnak sungah "Kan cahnak le thiltitheinak zate," thah (thihter) an si. Cuhnua Khrih Jesuh huham cahnak sungah Thiang Thlarau ih thawhtermi kan sinak langtertu a si. Khrih thihnak ah kan thi ih Khrih ih thawhsalnak ah huham thar neitu kan sinak hmingsinnak a si.

(c) **Meisa Baptisma:**

Kan nun hlun (kan mihlun sinak pawl) hmuahhmuah kan tansan ih Khrih sungah nunthar thawn kan ṭhanglian vivo (nun pitling lam ah kan pan vivo), ti langtertu a si.

(d) **Harsatnak le thihnak Baptisma:**

Luka 12: 50 sungah Bawi Jesuh in hiti'n a sim:

**"Baptisma lak ding ka nei ih cumi tuah
ṭheh a si hlan cu ka thinlung a baang
zet."**

Hi thu a sim tikah Bawi Jesuh in, "Thinglamtah parih a tuarnak le thihnak ding thu," a simduhmi a si. Hihi "Thisen Baptisma" ti khalin kan ti thei. "Baptisma lak ding ka nei," a ti tikah a mitthlam ah "Thinglamtah" a cuangih "Thinglamtah parih a tuarnak ding thu," hmasuan in a ṭongmi a si. Amai' "Thihnak le tuarnak" in "Nunnak thar a suahti" ti a langter.

Bawi Jesuh in Johan 12: 24-26 ah in hiti'n a sim;

**Thungaitein ka lo sim; Sangvut ci
fangkhat cu leilung sungah tuh ih a thihta
lo ahcun amah keel in a taang ringring.
A thihta hnu lawngah ci tampi a suahter.**

Hithu hi Bawi Jesuh in leitlunmi zate hrangah a tuarnak, a thihnak le a thawhsalnak thu a simsungmi a si. Leilungmi kan zate hrangah kan Bawipa Jesuh ih a tuarmi harsatnak le a thihnak baptisma a si.

Minung ih kan ṭathnemnak le thiltitheinak hi cin le ri a neimi a si ruangah kan nunnak hi Jesuh ih thihnak ah le a tuarnak ah a thih ta (a ṭoih ta lo ahcun a silole zianghman lo dinhmun a thlen ta lo ahcun) ziang rah hman a rah suak thei lo ding. Cucu minung lam ruahdan siloin, Pathian ih lamzin a si.

Kan minung lam sinak pawl Khrih ah kan thihter hnu lawngah Pathian lam ih huham le thiltitheinak huham thar cu kan nun ah a kheu (a nung) thei ding a si (Leilung sungah faangci a ṭoih ta hnu lawngah a sung ihsin faang kung thar a kheu ding a si).

Paul in 2 Korin 4:11-12 ah hiti'n a sim;

**A thitheimi kan ruangpum parah hin
Jesuh ih nunnak lang hrimhrim sehla
nitinte thihnak tong ringring in Jesuh ih
ruangah kan nung. Hihi a tican cu kan
sungah thihnak hna a ṭuan nain nannih
sungah cun nunnak hna a ṭuan tinak a si.**

Kanmai' hrang hlawknak lawng ruahnak siseh, kanmai' ṭhatnak hrang lawngah khawkhan lairelnak lungput siseh, kan thihter thei lawngah midang hrangah timi sangkapi a ongaw ding a si.

Ṭhangpawknak nasa zet a rak suahtertu Pathian mihman Evan Robert (1905-1906) in, "Pathian in i hmang duh ti ka theih zaan cu hramlak ah nasa takin ka rak ṭap. Ziangahtile ka nun ih "keimah" cu Bawi Jesuh ih hmantlakmi ka sinak dingah thihnak (dantatnak) a tuar zaan a si," tiah a rak ti.

Cumi nun cu Bawi Jesuh in, "Amah le mah el aw in a thinglamtah phurin ka dung i thlun seh," a timi nun kha a si (Mat. 16: 24- 26). Kan nun ah Khrih nun a lang theinak dingah cun "kanmah" kan thih ta a ṭul. Culawngah Khrih nun cu kan nun ah a lang thei ding. Kan minung sinak a thih hnuah Khrih nun kha kan nun ih a lang ahcun Khristian nun ah kan tlangleng, tinak a si.

Thi dingah a tiarawmi pawl ruang lawngah thlengawknak ropi khal a suak thei. "Ka nunnak keimai' ta a si nawn lo, ka sumsaw le tikcu caan keimai' hrang a si nawn lo, ka thil titheinak khal keimai' ta a si nawn lo, ka cahnak le damnak khal keimai' duhnak hrang a si nawn lo, ka innsang khal keimai' saduhthah hrang a si nawn lo...Khrih hrang lawng ka si zo. Ka zeizongza Khrih sunlawinak hrangah an si zo...a titu pawl thawng lawngin leilungpi hi Pathian duhdan in a thlengaw thei a si.

3. ṬHENTṬHEKNAK

Bawi Jesuh in hiti'n a sim;

"Leilungtlun ahhin remnak a run keng tiah mawsi in ruat? A si lo, remnak si loin, ṭhentṭheknak sawn ka run keng a si," tiah a ti. " (Luka 12:51)

Jesuh ih simmi, "Ṭhentṭheknak sawn ka run keng" a timi hi ziang sullam a nei? Bawi Jesuh in, minung hnenah "Ṭhentṭheknak a run kennak cu " Amaï' hnaṭuannak hrangah hmantlakmi an sitheinak dingah a dangtein retmi a nei, tinak a si (Amaï' hrangah riantu si dingah a duhmi pawl a dangtein a ṭhen hai, tinak khal a si).

Pathian in Abraham cu a sungkhat pawl umnak Ur khua ihsin a suakter ih, "Ka lo hmuhmi ram ah feh aw," tiah a dangtein um dingah a ṭhenter.

Israel pawl cu leitlun midang thawn cokpolh aw lo dingin Pathian in amaï' miphun si dingah a ret. Amaï' tumtahmi tuahsuaktu miphun si dingah le thianghlim teih um dingah miphun dang pawl hnen ihsin a ṭhentṭhektekter.

Tuni ah Khristian Kawhhran pawl khal hi "Leilung ihsin kawhsuakmi nan si zo ruangah a dangtein retmi nan si, hi khawvel thawn hnawihnih aw hlah uh" tiah ralrinnak in pek. Kawhhran cu meisa thawn hniksakmi le thianfaimi kan si ih hlimphir teih kawhmi kan si. Khawvel thawn then̄thek ih um kan duh lo a si ahcun Pathian ih hmantlakmi kan si thei lo ding.

"Bawipa, Thiang Thlarau (meisa) huham thawn i hniksak awla, i thiangfaiater aw. Khawvel thawn a cokpolh awmi le hi leilung hmai ah a sunglawimi le a nuamawmi si loin, na hmantlakmi ka si theinak dingah i sersiam thar hram aw. I ret duhnak ah um thei dingin khawvel thawn i then̄thekter hram awla, na hmantlakmi si dingah hlimphir tein i ret hram aw," tiah thla na cam dah maw?

Khawvel nun le khawvelmi pawl thawn then̄thek ih um hi "Bawi Jesuh thawn naihteih um thei tinak" a si. Leitlun cahnak, sunlawinak le nomnak pawl thawn kan hnawihnih awk a si ahcun Bawi Jesuh thawn kan hlat aw dingih a hmantlak kan si thei lo ding. Moses khal Pathian ih hmanmi a si theinak dingah "Faro fanu ih fapa sinak le siangpahrang inn ih nomnak pawl hmuahhmuah" a tansan a si (Heb.11:24-28).

Cutiin kan ti tikah leilungpi ihsin a dangte ah kan va um ding tinak a si lo. Leilung (khawvel) ruahdan, tidan, pomdan le fehndan vekin kan nung lo ding, tiduhnak sawn a si. Leilungpi ah kan um nain leilung thawn a cokpolh awmi (khawvel nun a cawngtu) siloin, leilung hrangah tleunak petu (Pathian ih lamziin a khihhmuhtu) sawn kan si (Matt. 5:13-14). Cite le tleunak vekin leilung ah va lut ding kan si ih, leilung (khawvel) sawn kha kan sungah a luh lo ding a thupi zet a si.

Veikhat cu tlangval pakhat cawlh-umnak ah tiah a hnaṭuan a cawl ih an khua ihsin a hlatnak tipi thumthum kapah cawlhhadamnak caan a va lak. Asinan cutawk ih a va umnak ah rualpi ṭha lo pawl thawn an tongaw ih nuam zet in a va um. A tlung sal tikah a taksa bangnak cu a reh nain a thinlung le ziaza a siat tata. A dangteih um kan timi hi Jesuh Khrih ih hmantlak si dingah khawvel nundan tlansan in Jesuh Khrih thawn naih aw teih nun kha a si.

Bawi Jesuh in Johan 16:33 ah hiti'n a sim;

"Keimah thawn nan pehzomawknak thawngin hnanngamnak nan ngah theinak dingah hi thu hi ka lo sim. Leilung in harsat tuarnak a lo pe ding. Sikhalsehla

nan ral tha uh; leilung cu ka neh zo."

Asi, Khristian pawl cu nehtu Jesuh Khrih ih nehna a tawmtu kan si ruanga hi leiram ah Pathian in a uknak a dinsuahnak hnañuan sungah a teltu si dingah Pathian ih hmanmi kan si.

Khristian pawl cu meisa in in thianfai (in hniksak), harsatnak le tuarnak ihsin khal kan nun in rem tha ih amai' hrangah khawvel thawn cokpolh aw lo tein hlimphir tein a retmi le amah thawn naih aw zet in a nungtu kan si.

Mahte ruahawk ding:

Pathian in amai' hnañuannak ah a hmantlakmi si dingah Thiang Thlarau in na nun a lo thianfai ter theu ti na thei maw?

Na zumnak a hnget maw, hnget lo ti a lo hniksak theu maw? Hniksaknak na parah a thlen tikah Sui na sinak, Ngun na si nak le Thir na sinak langtertu dingah a si tiah na ruat maw? Hniksaknak sungah ziangtlukin na zumnak a hngetkhoh zia na langter thei?

Pathian ih hmantlak na si theinak dingah "Baptisma" na congah zo maw?

Thiang Thlarau ih Baptisma ngaingai na co zo maw? Khrih thihnak ah thi, a thawhsalnak ah thosalmi nun na nei zo maw? Cuih nun cu Khrih thawn pehzom nun ihsin a rami a si. Mai' tisa duhnak le sualnak ih huham pawl Khrih Jesuh ah nitin thihter nun na nei zo maw?

Khristian nun cu "Thinglamtah ah Khrih thawn sualduhnak lungput thihternak" ihsin hram a thok ih Khrih ih thuneihnak thawn nun netter khi a si.

Pathian ih hmantlak si dingah leitlun khawvel sunlawinak le duhnak ihsin a dangtein a thenawmi nun na nei zo maw? Khawvel nun thawn kan colhpolh aw rero sung cu Pathian ih hmanmi kan si thei lo ding.

"Keimah, keimai' duhnak, keimai' hrang, ka thu," timi tisa lam thupittermi lungput pawl kan el thei hnu lawngah Bawi Jesuh ih hmantlakmi kan si thei ding. Cuticun, mai' thinglamtah phurin Jesuh dungthluntu si dingah kan tlak ding a si.

Bung 10

THEN HRANAK

THLACAM LEHNAK TAWHFUNG

Matthai 7:7

Dil uh, pek nan si ding; Hawl uh, nan hmu ding, nan hrangah sangka onsak a si ding. Ziangahtile a diltu pohpoh in an ngah, a hawltu hmuahhmuah in an hmu ih a Kingtu hmuahhmuah hrangah sangka cu onsak a si ding.

**THLACAM LEHNAK TAWHFUNG
(Keys to Answered Prayer)**

Thla na cammi ziangzat hrawng na ngah? Zatek 50%, 30%, 20% a silole na dilmi zate na ngah maw?

Pathian cun a lehlomi thlacamnak a um dah lo, tiah an ti. Amah lawngte phun thum in thlacamnak a let an ti; "A pakhatnak cu - Siseh, na dil bangin ka lo pek (Yes). A pahnihnak cu - Ka lo pek thei lo (No). A pathumnak cu - Hngak hrih aw, ka lo pek leh ko ding (Wait) " ti a si.

A tlunlam ih thlacam lehdan phunthum hi a phun thum tein Pathian in thlacam mi a lehdan a si ahcun a zatein "Amen" na tithei maw?

2 Korin 1: 20 ah hiti'n a um;

**Ziangahtile Pathian thutiam hmuahhmuah
cu Jesuh Khrih sungah "A si" tiin a um.
Himi thu ruangah amah thawngin Pathian
sunlawinak ah "Amen" tiah kan tinak a
si.**

Bawi Jesuh in a dungthluntu pawl thlacam a fial hai tikah, "Pek in nan um ding" timi (Yes) zawngin a zirh hai (Mt. 7:7). Paul khalin Filipi, Efesa, Kolose zumtu pawl hnenah thlacam a dil tikah, ralṭha zetin thuthangṭha sim ngamnak nei dingah a si ih, "Thla in camsak a sile pek ka si ding," ti ruahsannak thawn a dil haimi a si.

Asinan, thla kan cam tikah kan dil vek cekci in Pathian ih in pek hmanah, "A tawk zo" kan ti dah lo. Kan dil bet vivo thotho. Asilole a dangdang kan dil bet ro thotho. Kan duhmi hi silhkhah cawk a si lo.

Cule, kan dilmi kan ngah hmanah "Kan ṭulmi taktak a si maw?" ti cu kan theifiang ngaingai lo. Kan duhmi kan dil men, kan ṭulmi cu Pathian in a thei sawn. Tuni ah kan ṭuluk tiah kan ruat nain, thaisun lam ahcun kan ṭul tuk fahran lo, tiah kan timi khal a um sal ṭheu.

Cun, "Ka lo pe thei lo" a timi le "Hngak hrih" a timi tla caan tawkfang a rei hnuah cun, "Kha lai ah i rak pek lo kha a ṭha sawn," tiah kan timi tla a um thei thotho.

Pathian ih kan thlacam in lehdan phunphun parah "Amen" ti thei ringring dingah na thinlung na timtuah zo maw? A hnuailam ih "Thlacam lehnak Tawhfung pawl" ruat tlang uhsi!

1. PATHIAN IH LUNGPOT RUAT AW

Kan thlacam hram kan thok bak ihsin "Pathian ih thuruahdan" ruat loin kanmai' thuruahdan in hram kan thok ṭheu. Thil pakhatkhat a hung cang tikah kanmai' ruahdan le hmuhdan in thu kan ṭhen ih cumi parin thla kan cam ṭheu.

Dungthluntu pawl hnenah Bawi Jesuh in mi zate hrangah harsat tuar dingah le thihnak tuar dingah Jerusalem feh a tum thu a sim tikah Piter in a dawn. Cutikah Bawi Jesuh in hiti'n a ti;

**"Satan ka dunglam ah tlanhlo aw,
Nangmah hi ka hrangah dawnkhamtu na
si. Ziangahtile na thinlung hi Pathian ah
ret loin minung ah na ret," tiah a ti. (Mat.
16:23).**

Thla kan cam tikah kan cam duhdan le kan dilduhmi lawnglawng ruat hi a tawk lo. Pathian ih thuruahdan in cuih thu ah thu kan ruah ve ding a thupi zet a si. Bawi Jesuh in Piter kha, "Na thinlung hi Pathian ah ret loin minung ah na ret," tiah a ti bangin, kan thinlung hi tisa duhnak le kan minung duhnak (ruahnak) ah kan ret tuk pang theu (Mat. 16:23).

Pathian ih ruahnak cu Jerusalem ah Jesuh ih pumpeknak, tuarnak, thinglamtah le thlaankhur lenglam pi tiang a si. Pathian ih ruahnak cu Jesuh Khrih ih thawhsalnak, vankainak le Thiang Thlarau bawmtu a rung tum ding tiang a si. Cuhnak hman in a thuk lai; Jesuh Khrih ih veihnih ratsalnak le leitlun ah uktu a sinak ding tiang, a si.

Piter cun minung a si bangin hmailam caan tawite (Jesuh ih tuarnak le thihnak ding) tiang lawng a hmu ban thei. Lawlawse buainak tiang lawng a ruat ban thei kan ti pei.

Curuangah si ding Pathian in hiti'n a sim:

**"Bawipa in, ka ruahnak cu nan ruahnak
bangtuk a si lo. Ka lamzin le nan lamzin
cu a dangaw a si...Ka ruahnak le ka**

**lamzin cu nan ruahnak le nan lamzin
hnakin a sang sawn a si." (Isaiah 55:8-9)**

Pathian ih ruahnak kan theihtheinak dingah minung ruahnak lenglam tiang kan thlen thei a tul. Cutiuh kan ti tikah kan thluak ih ruah thei ban lo tiang thu kan ruat ding tinak a si lo (cuticun mi-aa ah kan cang ding). Pathian ih ruahnak theithei dingah kan thuruah theinak kha Pathian ih van lam fimnak le Pathian ih tumtahnak lamziin ah kan ap awk a tul tinak a si sawn.

A thupi bik mi pakhat cu; "Pathian in kan hrangah tumtahnak (a ruahmi le khawkhanmi) a nei ih cumi cu kan hrangah a tha bik mi a si. Amai' remruahmi cu kan hrangah thil tha lo a si dah lo, hmailam caan reipi hrangah kan thatnak dingah a si," timi ah kan thumawk ding hi a si.

Minung cun, "Kan hrangah hihi a thabikmi a si ko ding" tiah kan ruah thei tawkte kha Pathian hnenah kan dil theu. Asinan, "Kan hrangah a tulmi taktak le a thami taktak cu Pathian lawngin a thei," ti hi kan theih ringring a tul.

Cun, Isaiah ih a simmi vekin, "Minung ih kan ruahnak

le Pathian ih ruahnak a bangaw lo lawng si loin, kan ruahnak hnakin Pathian ih ruahnak a ṭha sawn," timi theifiang in, Pathian ih ruahnak kan theih thluh thei lo hmanah Pathian ih remruahnak ah kan ṭhumawkw thei a ṭul. Cutik lawngah kan dilmi (kan thlacammi) parah (In pek ah siseh, in pek lo ah siseh, hngak hrih aw in ti khalah siseh) "Bawipa na remruah vek siko seh, Amen" tiah kan ti thei ding a si.

2. PATHIAN IH LUNGTHIN KAN TEP A ṬUL

Filistin ralkap mitum le micak Goliat in Israel mi pawl cu nitin a hringhro hai. A ngamngam ra suak uh tiah a hrosuang rero. Asinan Israel ralkap pakhat hman in, "Keimah ka ngam, ka lo tawng ding," tiah a ti ngamtu an um lo.

David tlangval note in Goliat ih hringhro aw a theih tikah, "Pathian ih ralkap pawl a nautat hai" tiah a laak ih a thin a na. Goliat in Israel Pathian a zawmtai a si tiah David ih thinlung cu a natter ngaingai.

Curuangah David in Saul hnenah hitin a ti;

"Maw siangpahrang bawipa, hi Filistin pa cu zohman in ṭih ding a si lo. Keimah

in ka va do mai ding." (1Samual 17:32)

Cutikah Saul in, "A ṭha ko, Pathian in lo umpi hram seh," tiah a ti ih Goliat do dingah a siang (1Sam. 17:37).

Goliat le David an tonawkw tikah David in hiti'n a ti;

" Nang cun fei le nam le thal thawn do in tum..kei cu ka zummi Israel Pathian (ziangkimtithei) Bawipa ih hmin in nangmah do dingah ka ra a si. Tuihsun ah Bawipa thawngin nangmah cu ka kut sungah na thleng ding, ka lo neh ding." (1Sam. 17:45-46)

A fiangmi cu David ih thinlung cun Pathian ih lungthin natnak a ṭawmpi ruangah Goliat parah thinnatnak in a khat, ti hi a si. Curuangah David ih thinlung ah ṭihnak le thinphannak pakhatte hman a um lo.

Veitampi ah kan thlacamnak cu huham zianghman umlomi au-kio menmi vek a si ṭheu. Zianghman Pathian ih lungtur ngaingai kan ṭawmpi baan lo ih kanmai' lung thawnak men le duhnak men lawngin thla kan cam ṭheu ruangah a si.

Pathian cu mi zaangfahnak a nei, mi lainatnak a nei, minung tuarmi ah a riah a sia thei ve, minung ih tuarnak a tuarpi ve, a thin khal a heng thei ve, sualnak le depdetnak khal a hua.

Vancungmi khal minung pawl vekin Pathian ih thinlung tuarnak an țawmpi thei ve; Jersusalem zoh in Jesuh a țap. Sualnak sirimi an um tikah vancungmi pawl an lung a awi ve. Nehemiah cu Jerusalem phardawl a siat ti a theih tikah a riah a sia ih ni sawmli sung a țap.

Pathian cun amai' lungthin tuarnak ngaingai a neilomi thinlung ih thlacamnak parah cun nasa zet in a cangvai ve lo tihi kan theih a țul.

Bawi Jesuh in Isaiah ih simmi a laksal ih hiti'n a sim;
**"Himi pawlin an kaa lawngin in upat ih
an thinlung ngaingai cun in hlat zet a
si."** (Mat. 15:8)

Thla kan cam tikah, "Hiti hin a țha bik ko ding" tiah kanmai' ruahnak men le kanmai' duhnak men in kan dil tam țheu.

A cancan ahcun, "Pathian khalin hiti'n a duh ko ding," tiah kanmai' ruahdan in Pathian khal thu kan ruahter ih cuvekin Pathian cangvai dingah kan dil (kan fial) țheu.

Veikhathnih lala cu mi in thla in camter ruangah thinlung ah zianghman duhsaknak nei cuca lem lo in le Pathian ih lungput tuarpinak um lem lo in (a hmin men) kan cam țheu.

Cule mi tampi cu thla kan cam tikah thla kan camsakmi ih tuarnak khal țawmpi cuca lem lo in le Pathian ih tuarnak khal țawmpi cuca loin thla kan cam caan a tampi țheu. Curuangah kan thlacamnak cu kaa lawngih thlacammi ah a cangih thinlung muril ih tuarnak le duhsaknak a tel ngaingai lo ruangah ngaisaklomi ah a cang țheu a si.

Thlacamnak cu kaa ih hnațuan siloin thinlung muril ih Pathian pehtlaihnak le ngennak au aw a si.

Țhenkhat tla cu inntekte ih lungawi zawng le diriamnak tumtah in a mawinak ih thlacam tla an um phah țheu.

David bangin Pathian ih lungthin natnak kan țawmpi ahcun kanmah lam ah thungai thlaknak (ralțhatnak le nunnak tiang pek ngamnak) a um ih kan thlacamnak le Pathian kan riannak khalah nasa takin Pathian ih cangvaihnak huham a lang ve a si.